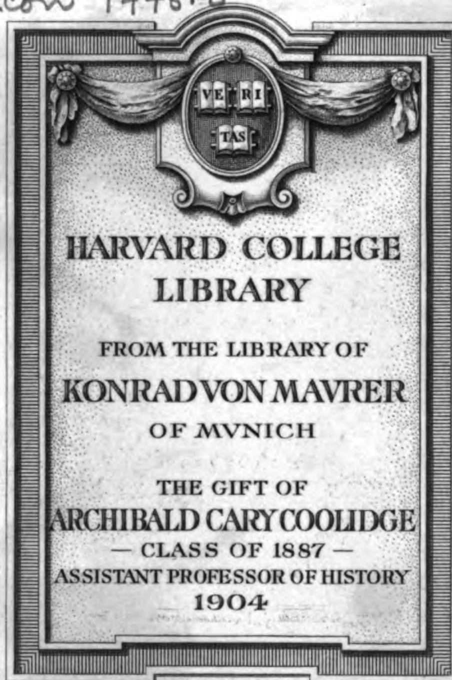

VE RI
TAS
HARVARD COLLEGE
LIBRARY
FROM THE LIBRARY OF
KONRAD VON MAVRER
OF MVNICH
THE GIFT OF
ARCHIBALD CARY COOLIDGE
— CLASS OF 1887 —
ASSISTANT PROFESSOR OF HISTORY
1904

NATIONALEKONOMISKA FÖRENINGENS

sammanträde den 7 februari 1895.

Herr Professorn **Hj. L. Hammarskjöld** höll härefter ett föredrag om:

Grundtankarna i den föreslagna bolagslagstiftningen.

»Många ärender äro så beskaffade, at the bättre kunna skiötas af flera än af en allena, och at en enda person swårligen kan ther vti ärnå sitt syfftemåhl, vthan andras hielp och bistånd». Med dessa ord börjar gamle Nehrman i sin Jurisprudentia civilis det kapitel, som handlar om bolag. Riktigheten af hans iakttagelse torde ej kunna jäfvas; icke heller

är det lätt att med lika korthet kraftigare uttrycka nyttan och nödvändigheten af bolag.

Det behof, som föranleder bildandet af bolag, är ej alltid likartadt och kräfver följaktligen ej alltid att på samma sätt tillfredsställas. De personliga och sakliga förutsättningarna för bolagsverksamhet vexla äfven. Olika bolagsformer erfordras. Hvilka och huru många — på den frågan kan man tydligen ej gifva något allmängiltigt svar. Enligt historiens vanliga lagar måste med stigande ekonomisk utveckling associationsformerna efter hand blifva allt flera och allt mera specielt afpassade efter olika förhållanden och olika syftemål. Tänker man sig samfärdslifvet regeradt allenast genom aftal och sedvänja, kan man vara ganska viss, att det ej saknas omvexling inom bolagens verld.

Lagstiftaren får emellertid ej förhålla sig passiv. Visserligen kan man i regel öfverlemna åt bolagsmännen sjelfva att genom aftal ordna sina inbördes rättigheter och skyldigheter på sätt dem synes bäst. Men först och främst gäller detta endast *i regel*, och vidare är det här som på andra områden ofta tjenligt att i rättssäkerhetens intresse uppställa en serie lagbestämmelser till komplettering af ofullständiga aftal. Vigtigast är dock, att lagstiftaren måste träda i verksamhet för att skydda de utanför ett bolag stående, hvilka komma i beröring med bolaget.

En fråga är det framför alla, som ej kan få besvaras efter bolagsmännens godtycke, den frågan nämligen: hvem betalar bolagets skulder? Lagstiftaren måste bestämma förutsättningarna för de olika arterna af ansvarighet. Då bolagen just pläga indelas efter ansvarigheten, måste han sålunda afgöra, hvilka bolagsarter skola erkännas såsom möjliga och tillåtna. Detta motiveras äfven bland annat deraf, att de nyssnämda kompletterande bestämmelserna angående bolagsmännens inbördes rättigheter och skyldigheter böra vara olika, när ansvarigheten är olika.

Lagen kan dock naturligtvis endast främja och underlätta, ej framtvinga en gynsam utveckling af bolagsväsendet. På de enskilda ankommer att ej bilda bolag, när de rätta yttre och inre förutsättningarna saknas — det är icke alla ärenden, som bättre skötas af flera än af en allena, och det är ej alla menniskor, som duga till bolagsmän — såväl som att träffa ett godt val bland de bolagsformer, som lagstiftningen ställer till förfogande. Syndas mot dessa regler, äro missräkningar, slitningar och förluster oundvikliga samt besannas blott allt för

väl den misstro till bolagsaffärer, som funnit ett på visst sätt klassiskt uttryck i en plattysk köpmans ord: »Kompanie is Lumperie».

De med hvarandra sammanhängande lagförslag om bolag och vissa föreningar, som genom kongl. proposition nyss förelagts riksdagen, uppställa 4 hufvudarter af associationer för ekonomiskt ändamål, nämligen *handelsbolag, enkla bolag, aktiebolag* och *föreningar*. Inom såväl handelsbolagen som föreningarna kan ansvarigheten vara olika. Tager man hänsyn härtill, får man inalles: *vanligt handelsbolag*, der alla delegare ansvara personligt, solidariskt och obegränsadt, *kommanditbolag*, der åtminstone *en* delegare ansvarar på detta sätt, men den eller de andra allenast intill en viss summa, *enkla bolag*, der bolagsmännen ansvara endast hvar och en för sin del, *aktiebolag*, der borgenärerna ej kunna hålla sig till annat än bolagsförmögenheten, samt slutligen *föreningar*, der allt personligt ansvar kan vara uteslutet, men der delegarna äfven kunna hafva iklädt sig sådan ansvarighet, antingen begränsad eller obegränsad. Uppmärksamheten bör fästas derpå, att det här ej är fråga om sådana associationer, som falla under speciallagstiftning. Nämnas måste äfven, att medlemmarna i en association kunna genom att åsidosätta lagens föreskrifter ådraga sig en strängare ansvarighet för skulderna än den vanliga.

Handelsbolagen, inclusive kommanditbolagen, och de enkla bolagen bilda en grupp för sig och behandlas i en gemensam lag. Tillsammans utgöra de hvad man kan kalla det normala bolaget och omfatta alla bolag, som ej blifvit föremål för en särskild lagstiftning antingen på grund af verksamhetens egendomliga art, t. ex. partrederier, eller på grund af associationens egendomliga form, t. ex. aktiebolag.

Handelsbolaget och det enkla bolaget förhålla sig inbördes på det sätt, att handelsbolaget framstår såsom undantag, det enkla bolaget såsom regel. Alla under den ifrågavarande lagen fallande bolag, som ej uppfylla de särskilda förutsättningarna för ett handelsbolag, utgöra således enkla bolag. Handelsbolaget är ett bolag, slutet för att under bolagsmännens gemensamma firma idka handelsrörelse. Häraf följer enligt det nyss sagda, att till enkla bolag höra följande associationer: bolag för enstaka handelsföretag, motsvarande t. ex. den tyska handelslagens tillfällighetsbolag, bolag för en fortsatt verksamhet eller enstaka företag utom handelns område, motsvarande de utländska lagstiftningarnas s. k. civila bolag, samt bolag för handelsrörelse, när firman ej är gemensam, utan

tillhör allenast den ena eller andra af de associerade; denna sistnämda association, hvilken af många ej hänföres till bolag, utan betraktas såsom ett slags förlagsförhållande, motsvarar de utländska lagarnas tysta bolag.

Redan vid det enkla bolaget och ännu tydligare vid handelsbolaget framträder i förslaget den sträfvan att skarpt skilja mellan bolagsmännens inre förhållande, d. v. s. deras rättigheter och skyldigheter gent emot hvarandra, och deras förhållande utåt, särskildt vis-à-vis borgenärerna. Vid intetdera slaget af bolag utgör såiunda den tillskottspligt, som åligger en bolagsman gent emot hans meddelegare, mått eller gräns för det ansvar, som borgenärerna kunna göra gällande; icke heller sammanfaller en bolagsmans rätt att vidtaga förvaltningsåtgärder med möjligheten för honom att ikläda medbolagsmännen giltiga förbindelser.

Medan det inre förhållandet beherskas af aftalsfrihetens princip och från lagens föreskrifter om detsamma afvikelse kan genom aftal mellan bolagsmännen göras, är enligt ofvan antydda grunder med afseende på det yttre förhållandet lagen mera ovilkorligt befallande.

Det enkla bolaget saknar afskild förmögenhet. Tillgångar och skulder äro omedelbart fördelade på de särskilda bolagsmännen. Bolagsförhållandet ger ej den ene bolagsmannen befogenhet att representera den andre; dertill fordras särskild fullmakt. Äfven rena förvaltningsåtgärder, vid hvilka det ej är fråga om att ingå något aftal, förutsätta regelmässigt samtliga bolagsmännens samtycke. I alla dessa afseenden står det enkla bolaget i motsats emot handelsbolaget.

Af det anförda torde vara tydligt nog, att det enkla bolaget icke synnerligen väl lämpar sig för bedrifvande af en fortsatt verksamhet, när denna kräfver snabba beslut och åtgärder samt ideligen medför behof att anlita personalkrediten. I fall, då detta är händelsen, är det derföre mycket motiveradt, att delegarna begagna det tillfälle, som lagen för dem öppnar, att genom inregistrering göra bolaget till handelsbolag, oaktadt verksamheten ej är handelsrörelse. I det de frivilligt underkasta sig de strängare förpligtelser, som gälla vid handelsbolagsformens användande, förskaffa de sig äfven delaktighet i de förmåner af ökad kredit m. m., hvilka dermed äro förbundna. *Lagstiftaren* kan ej göra alla hithörande bolag till handelsbolag. Solidarisk ansvarighet, firmatvång och rätt för den enskilde bolagsmannen att ingå aftal, som förpligta samtliga, kunna icke

utsträckas till alla bolag. Något oafvisligt behof af en sådan utsträckning kan ej häller sägas vara för handen, allra minst då det blott beror på delegarna sjelfva att, när omständigheterna det fordra, göra bolaget till handelsbolag; för öfrigt kan man genom aftal införa partiella förenklingar i sättet för handhafvande af ett enkelt bolags angelägenheter.

Beträffande delegarnas ansvarighet kan det till och med sättas i fråga, om det innebär en tillräckligt stor lättnad, att bolagsmännen ansvara blott hvar och en för sin del, och om det ej borde vara åtminstone möjligt att, såsom i viss mån är regel enligt sjölagen, begränsa ansvarigheten till den gemensamma egendomen. Att framkasta dylika frågor har man nu en särskild anledning. En tysk rikslag af 1892 har nämligen jämsides med kommanditbolaget och aktiebolaget stält ett nytt slags bolag med begränsad ansvarighet, hvilken nya bolagsforms användning tvifvelsutan delvis faller inom de enkla bolagens och handelsbolagens område. Då emellertid dessa nya bolag hufvudsakligen äro jämförliga med aktiebolagen, återkommer jag längre fram till desamma. Här vill jag endast påpeka, att ifrågavarande nya bolagslagstiftning utgör ett legislativt experiment utan egentligt precedensfall inom något land, hvadan det i alla händelser måste anses rådligast att afvakta, huru det utfaller, innan man tänker på att i större eller mindre mån efterlikna detsamma. Vid de enkla bolagen finnes för öfrigt minst behof af en dylik begränsning af ansvarigheten. Genom tillämpning af regeln, att ingen bolagsman är gent emot borgenären förpligtad att betala en skuld, som ej af honom sjelf eller med hans fullmakt kontraherats, är det nämligen för en delegare i ett enkelt bolag möjligt att för sig utesluta all direkt ansvarighet och inskränka sina förbindelser dertill, att han skall fullgöra den aftalade insatsen. Häraf är äfven klart, att vid enkla bolag icke kan behöfvas någon form, svarande mot kommanditbolaget.

I afseende på det vanliga handelsbolaget står förslaget i hufvudsaklig öfverensstämmelse med gällande rätt och gamla välkända principer. Endast ett och annat torde böra särskildt framhållas.

Vid bestämmandet af den verksamhet, som skall anses såsom handel och hvars bedrifvande i bolag under gemensam firma således skall göra bolaget till ett handelsbolag, håller sig förslaget till den i handelsboksförordningen gifna begränsningen af handelsbokspligtig rörelse. Skälet härtill har ingalunda varit det, att nämda förordning i förevarande

afseende ansetts oöfverträffiig eller ens tillfredsställande. Men det är af vigt, att begreppen handel och köpman äro desamma för hela den allmänna rättens område. Den enligt all erfarenhet ytterst svåra uppgiften att draga en riktig gräns mellan handel och annan verksamhet bör derför på en gång för hela detta område lösas — och detta tillkommer tydligen ej bolagslagstiftningen.

Med afseende på grunden för vinstfördelningen innehåller förslaget nya bestämmelser. På dem kan jag emellertid ej nu inlåta mig. Jag fäster allenast uppmärksamheten derpå, att dessa bestämmelser såväl som de i förslaget upptagna stadgandena om tiden och förutsättningarna för lyftande af de särskilda beståndsdelarna af vinsten endast och allenast hafva afseende på det inre förhållandet mellan bolagsmännen, att de följaktligen kunna när som helst genom öfverenskommelse sättas ur tillämpning samt att borgenärerna icke ega någon rätt att fordra deras efterlefvande. Borgenärernas enda verkliga garanti ligger i bolagsmännens redbarhet och vederhäftighet. Att i borgenärernas intresse föreskrifva kapitalets bibehållande skulle erfordra invecklade och tryckande bestämmelser. Utan sådana skulle skyddet för dem blifva endast skenbart och göra mera skada än gagn.

Deremot har bolagsmännens ansvarighet gjorts så sträng som möjligt. Medan det enligt gällande rätt varit omtvistadt, huruvida ej en bolagsmans sökande för bolagets skuld förutsätter, att betalning ej kunnat hos bolaget erhållas, eller att skulden blifvit genom dom mot eller erkännande af bolaget konstaterad, förkastar förslaget i krediteus och samfärdselns intresse alla dylika mildringar af bolagsmännens ansvar. Att insatsens belopp ej här eger någon betydelse, är redan förut anmärkt. Endast i ett fall mildras ansvarigheten. När bolagsman är i konkurs, skulle hans enskilda borgenärer lätt lida en omotiverad skada, om bolagsborgenärerna finge i konkursen njuta utdelning för hela sina fordringar och icke blott för det belopp, som ej kunnat hos bolaget utfås.

I sammanhang med det anförda står, att enligt tydligt uttalande bolagets konkurs ej utan vidare medför bolagsmännens. Men enär en samtidig utredning vanligen är lämplig, befordras samtidigheten genom den äfven af andra skäl motiverade föreskriften, att när bolaget kommit i konkurs, bolagsman ej vidare eger njuta förfallotid, fastän sådan betingats.

Att bolagets och borgenärernas konkurser böra hållas skilda från hvarandra, är enligt förslaget ej underkastadt tvifvel.

Kommanditbolaget är något inom den svenska lagstiftningen nytt — de enskilda bankerna med kommanditdelegare utgöra nämligen något alldeles egendomligt. Lagstiftningen lägger till och med särskilda hinder i vägen för kommanditbolag, då firmalagen förbjuder att i handelsbolags firma intaga något, som antyder en begränsning af bolagsmans ansvar; såsom en dylik antydan måste ordet »kommandit» betraktas.

Emellertid är kommanditbolaget upptaget i nästan alla utländska lagstiftningar och i tre föregående lagförslag, nämligen lagkomiténs, äldre lagberedningens och den s. k. kreditkomiténs (1854). Detta exempel har det nu förevarande förslaget följt.

Andra skäl att förtiga, kan det i en mängd fall vara af omständigheterna påkalladt, att en eller annan delegares ansvarighet är begränsad. En inre grund för det stränga ansvaret vid vanliga handelsbolag ligger deruti, att bolagsmännen förutsättas deltaga i vården af bolagets angelägenheter. Särskildt när någon bolagsman är af andra sysselsättningar, af ålder eller sjukdom hindrad från ett sådant deltagande, har det derför synts böra beredas honom möjlighet att begränsa sitt ansvar för bolagets skulder och dermed sin risk.

Kommanditbolaget och det vanliga handelsbolaget ega visserligen helt olika historiskt ursprung. Det senare kan sägas härleda sig från familje- och bostadsgemenskapen eller ett denna efterbildadt brödraskap; spår häraf finnas ännu i gängse benämningar på bolag (Maatschappij = matlag, Compagnie = brödgemenskap, äfven Gesellschaft = bostadsgemenskap). Kommanditbolaget åter har samma rot som det tysta bolaget, nämligen det aftal, hvarigenom ett kapital anförtroddes åt någon att genom en handelsfart göra fruktbärande. Då de nyss antydda praktiska skälen hufvudsakligen motiverat kommanditbolagets upptagande, har förslaget emellertid starkt närmat detsamma till det vanliga handelsbolaget. Kommanditdelegaren ansvarar sålunda äfven han direkt i förhållande till borgenärerna. Endast genom denna direkta ansvarighet garanteras kommanditsummans inbetalande och bibehållande. Ansvarigheten sträcker sig till det belopp, som antingen aldrig blifvit inbetaldt eller ock obehörigen uttagits. Här finnes nämligen ett i borgenärernas intresse gifvet förbud icke blott mot kapitalets uttagande, utan äfven mot att lyfta något slags utdelning,

förrän en genom föregående förluster uppkommen brist i kommanditsumman åter blifvit fyld. Faran derför, att tredjeman bedrager sig med afseende på arten af kommanditdelegares ansvarighet, vill förslaget i motsats mot utländska lagar förebygga endast genom föreskrift om registrering och om intagande i firman af ordet kommanditbolag, ej äfven genom förbud emot kommanditdelegares nämnande i firman.

Aktiebolaget karakteriseras i olikhet mot de förut nämda bolagsarterna alls icke genom verksamhetens beskaffenhet. Aktiebolag kunna bildas för hvilket ändamål som helst. Emellertid hafva vissa aktiebolag af speciella orsaker måst undantagas från den allmänna aktielagens herravälde. Redan nu finnes som bekant en särskild lag om aktiebanker. Förslaget undantager i viss mån äfven försäkringsaktiebolag och innehåller separatbestämmelser angående dessa.

Kanske den mest i ögonen fallande nyhet i hela förslaget finnes här, den nämligen, att aktiebolagens stadgar icke vidare skola behöfva kongl. maj:ts stadfästelse. Då frågan härom är af synnerligen allmänt intresse, torde det undantagsvis tillåtas mig att göra en kort historisk digression.

Aktiebolaget hade ursprungligen — i den italienska medeltidsrätten, hvarifrån nästan all s. k. handelsrätt i rakt nedstigande led härstammar — en starkt utpräglad offentlig-rättslig karaktär. Det uppkom, såvidt kändt är, ur associationer af statskreditorer och förpaktare af statsinkomster samt hade länge sin vigtigaste användning i kolonialväsendet äfvensom för transmarin handel i allmänhet. Såsom exempel från en senare tid på dylik användning må i stället för alla andra anföras de ostindiska kompanierna i England, Holland, Danmark och Sverige. Emellan dylika aktieföretag och statsförvaltningen rådde i synnerhet i början vanligen ett mycket starkt samband, ofta till och med så starkt, att bolagen nära nog kunde betraktas såsom statsanstalter. Småningom löstes emellertid detta sammanhang. Dessutom uppkommo vid sidan af de stora kompanierna mindre aktiebolag för syften af otvifvelaktigt privat natur. Kanske jämförelsevis mera än i något annat land var detta händelsen i Sverige. Sedan stora exportkompanier med stark offentlig-rättslig färgläggning projekterats och kommit till stånd redan mycket tidigt, nämligen under Carl IX och Gustaf Adolf, började man ganska snart bilda talrika aktiebolag för vanliga industriella ändamål. Såsom allmänt kända exempel från 1700-talet må, förutom Alingsås' manufakturverk, som på visst sätt motsvarade en tek-

nisk undervisnings- och försöksanstalt, nämnas porslinsfabrikerna vid Marieberg och Rörstrand.

I utlandet gjorde man mestadels sorgliga erfarenheter med sina aktiebolag. Allmänt bekanta äro ju de stora katastrofer i Frankrike och England, som i det förra landet äro bundna vid namnet Jean Law och i det senare sammanfattas under benämningen Söderhafsbubblan. Äfven med afseende på mindre företag var allmänhetens lättrogenhet tidtals så oerhörd, att man nästan känner sig böjd att anse det i England bildade bolaget för att gjuta bräder af smält sågspån såsom jämförelsevis förnuftigt. Efter hand utbyttes också berusningen mot en stark misstro till aktiebolagen, och införde man flerstädes stränga lagar, stundom mot både bruk och missbruk, stundom blott mot det senare. Af största betydelse för utvecklingen inom nästan hela den civiliserade verlden blef det, att i början af detta århundrade den franska lagstiftningen, enligt hvad det påstås i följd af Napoleons personliga ingripande, uppstälde sanktionsprincipen, d. v. s. föreskref, att aktiebolag finge upprättas endast med regeringsmaktens auktorisation. I följd af den napoleonska lagstiftningens ofantliga inflytande vann denna princip giltighet nästan öfverallt.

Icke heller i Sverige undandrog man sig att följa exemplet. Det ser till och med ut, som om man åtminstone från början icke synnerligen mycket tagit notis om de svenska förhållandena eller uppmärksammat, huru talrika de små aktiebolagen för rent privata syften redan sedan lång tid tillbaka voro. Man argumenterade, som om aktiebolagsformen icke kunde eller borde finna användning annat än för stora och riksvigtiga företag. Så kom vår första och ännu gällande aktielag, 1848 års förordning, att hvila på sanktionsprincipen. Medan denna lag varit i kraft, har nämda princip emellertid blifvit öfvergifven af den ena främmande lagstiftningen efter den andra. Inom Europa gäller den för närvarande utom på Balkanhalfön endast i Nederländerna, Österrike samt Ryssland och Finland, och i de båda förstnämda länderna äfvensom Finland har den i officiella lagförslag förkastats.

Äfven här föreliggande förslag aflägsnar, såsom jag redan sagt, sanktionsprincipen.

Den fördelaktigaste sidan hos sanktionssystemet är måhända den, att en på detsamma bygd lag icke behöfver vara så fullständig som en annan och att den i följd häraf kan längre ega bestånd utan ändring eller om-

arbetning. Den sanktionerande myndigheten kan nämligen genom sin pröfning faktiskt fylla luckorna i en ofullständig lag och i hvarje förekommande fall uppställa sådana fordringar, som anses nödiga och nyttiga. Vid denna kompletterande verksamhet kan man rätta sig efter ändrade tidsförhållanden och vidgad erfarenhet. De normer, hvilka man vid pröfningen följer, utgöra sålunda ett helt, som småningom ombildas och utvecklas. Detta förhållande kan förklara, huru vår lag kunnat under så lång tid förblifva gällande oaktadt de stora förändringar, som i det ekonomiska lifvet försiggått, och medan i utlandet på aktielagstiftningens område reformerna hastigt följt hvarandra, stundom till och med så hastigt, att man har svårt att tillbakahålla förebråelsen för experimenterande.

Den omtalade fördelen af sanktionssystemet uppväges emellertid mer än väl af de dermed förenade olägenheterna. Det kan näppeligen anses såsom ett lyckligt förhållande, att i så vigtiga och djupt ingripande privaträttsliga frågor de gällande normerna ej äro af lagstiftande makten antagna, ej offentligt tillkännagifna, ej oemottagliga för ändringar, som allmänheten omöjligen kan förutse eller beräkna. Regeringens åtgärder i afseende på sanktionsrättens utöfning kunna lätt få utseende af godtycklighet, och derjämte finnes naturligtvis alltid möjligheten af verkligt godtycke, om vi äfven här i landet icke äro vana att räkna med en sådan möjlighet. Vidare är det klart, att ju ofullständigare lagen är, desto utförligare måste bolagsordningarna vara, och att ju utförligare en bolagsordning är, desto större sannolikhet finnes, att i dess formulering misstag och otydligheter insmugit sig. I redaktionelt afseende kan en bolagsordning sällan mäta sig med en lag.

Invänder man, att det är ogörligt att stifta en uttömmande och för alla tänkbara fall lämpad lag, innebär ett sådant påstående en relativ sanning — till och med med afseende på allt hvad lagstiftning heter. Emellertid kan en lag, som är grundad på klart fattade och sammanstämmande principer utan alltför stor vidlyftighet blifva fullständig nog. Innan en mångsidig erfarenhet om aktiebolagen hunnit vinnas, kunde en utan sanktionsprincipens tillämpning tillräcklig aktielags stiftande erbjuda särskilda och måhända oöfvervinneliga svårigheter. Nu åter kan en sådan lagstiftningsuppgift icke anses höra till de vanskligaste. I motsats mot hvad stundom varit fallet i utlandet, har förslagets utarbetande och vidare behandling

försiggått under de lyckliga omständigheter, att man icke behöft brådska eller handla under det öfverväldigande intrycket af en stor »Krach».

Framhålles det vidare till förmån för sanktionssystemet, att regeringen kan pröfva aktieföretagens soliditet och deras gagnelighet för samhället, så torde detta argument grunda sig på en illusion. Den stora aktiesvindeln i början af 1870-talet var icke mindre förderflig i Wien än i Berlin, oaktadt på det förra stället sanktionssystemet gälde. I sjelfva verket är en fullt betryggande pröfning af aktieföretagens ekonomiska sida näppeligen möjlig, när, såsom nu för tiden här i landet, aktiebolag bildas till ett antal af ett par hundra årligen. Dessutom skulle en sådan pröfning kräfva som sitt komplement en ständig kontroll å bolagens verksamhet. Denna kontroll skulle verka högst besvärande och knappast kunna utöfvas utan en hel stab af tjenstemän. Under sådana omständigheter kan sanktionssystemets tillämpning endast verka söfvande på den enskilda vaksamheten och i händelse af olycka framkalla benägenhet att skjuta skulden derför på den sanktionerande myndigheten. Denna kommer härigenom lätt i en skef ställning. En i viss mån motsvarande fara är för öfrigt förenad redan dermed, att regeringen pröfvar stadgarna ur synpunkten af deras laglighet. Sanktionerade bestämmelsers giltighet kan nämligen ifrågasättas vid domstol. Att faran för en dylik kollision mellan den administrativa och den judiciella myndigheten ej är ett tomt hjärnspöke, framgår trots sakens utgång af den bekanta rättegången om den tillskottspligt, som enligt bolagsordningen ålåg aktieegare i Hallsberg—Motala—Mjölby järnvägsaktiebolag.

Emellertid skulle det icke vara tillrådligt att låta aktiebolagen träda i verksamhet utan någon som helst föregående pröfning deraf, om de uppfylla lagens fordringar. Att prevention är att föredraga framför repression, gäller uppenbarligen icke minst här; de svåraste förvecklingar måste ju uppkomma, då ett stort aktiebolag, måhända efter lång tids liflig verksamhet, förklaras hafva varit från början olagligt och i följd häraf ogiltigt. Ifrågavarande pröfning eger enligt förslaget rum vid den obligatoriska registreringen af aktiebolagen. Registreringstvång äro aktiebolagen redan enligt gällande firmalag underkastade, men registreringens beviljande saknar nu rättsstiftande betydelse, och pröfningen är i sammanhang härmed af öfvervägande formel art. Annorlunda enligt förslaget. Genom registreringen erhåller aktiebolaget rättslig tillvaro såsom sådant. Af registre-

ringen beror alltså ansvarets begränsning. Registreringsmyndigheten pröfvar derför, om bolagsordningen på vederbörligt sätt tillkommit och om dess innehåll står i öfverensstämmelse med gällande föreskrifter. För att denna maktpåliggande pröfning må kunna ske med tillräcklig omsorg och sakkunskap samt till förhindrande af olika lagtillämpning föreslås, att registreringen skall ske hos en central myndighet. Då ansökan kan insändas med posten och besked om vägrad registrering på samma sätt meddelas sökanden, kan denna centralisering ej anses betungande, allra minst med nutidens kommunikationsväsen. Åtminstone är den det mindre än det nuvarande systemet, enligt hvilket sanktion å bolagsordningen måste hos kongl. maj:t sökas och bolaget sedan anmälas till det lokala handelsregistret.

Det är nogsamt kändt, att på intet stadium faran för missbruk är större eller bestämmelser till skydd för allmänheten äro mera af nöden än under den förberedelsetid, som föregår ett aktiebolags definitiva konstituerande. Uppenbarligen lägger också förslaget en synnerligen stor vigt vid att ordna förhållandena på nämda stadium. Dess närmaste ögonmärke synes vara att åstadkomma en tillräckligt stor offentlighet, för att en hvar intresserad må hafva tillfälle att öfverskåda, huru bolaget skall blifva beskaffadt.

Förslaget skiljer på två fall: att aktierna placeras genom en enda öfverenskommelse och att inbjudning till aktieteckning utfärdas. I senare fallet behöfvas tydligen noggrannare föreskrifter än i det förra. Gemensamt är dock det stadgande, att en »stiftelseurkund» skall af minst fem stiftare upprättas. Stiftelseurkunden skall innehålla bestämmelser i alla de vigtigaste ämnena för den blifvande bolagsordningen. Öfvertaga stiftarna samtliga aktier, hvilket kan ske på samma gång stiftelseurkunden undertecknas, är bolaget utan vidare bildadt. Skall åter inbjudning utfärdas, intages i denna, som tillika tjenar som teckningslista, stiftelseurkunden, med bevis om dess uppvisande för viss offentlig myndighet. Af inbjudningens föreskrifna innehåll är i öfrigt vigtigast, att om stiftarna betingat sig att tillskjuta annan egendom än penningar, detta är ogiltigt, om det ej fullständigt angifvits i inbjudningen. Dylika tillskott, s. k. apports, hafva, som bekant, flerstädes visat sig utgöra ett det verksammaste medel för svindel och bedrägeri.

Konstituerande stämma skall hållas inom en i inbjudningen bestämd

tid. Der fattas med enhällighet eller med en på visst sätt qvalificerad majoritet beslut, att bolaget skall komma till stånd. Genom ett sådant beslut är bolaget bildadt.

Sedan bolaget bildats, på det ena eller andra sättet, konstitueras det fullständigt genom antagande af bolagsordning och val af funktionärer, nämligen styrelse och revisorer. Derefter återstår endast registreringen, hvilken ytterligare förutsätter, att minst halfva aktiekapitalet blifvit inbetaldt. Bolagsordningen kan i en mängd punkter stadga afvikelser från lagen, hvars bestämmelser alltså så till vida blott afse att komplettera ofullständiga bolagsordningar och derigenom minska behofvet af utförliga sådana.

Detta i största korthet om sättet för aktiebolags grundande. Äfven för några andra delar af förslaget till lag om aktiebolag torde jag böra redogöra.

Förslaget stadgar minima såväl för hvarje akties belopp som för aktiekapitalet. Det förra minimum är satt till 100 kronor, det senare till 25,000 kronor. Vid sanktionssystemets tillämpning har man ingalunda genomfört motsvarande fordringar. Bland de under åren 1890—1894 sanktionerade aktiebolagen, sammanlagdt utgörande 962, finner man sålunda ej mindre än omkring 40 %, som hafva antingen lägre (minimi) aktiekapital än 25,000 kronor eller lägre nominalvärde å aktie än 100 kronor eller bådadera.

De skäl, som tala för ett minimum för akties belopp, äro väl kända. Hufvudsakligen vill man förhindra, att aktierna placeras hos föga bemedlade personer, som ej kunna antagas ega förmåga att bedöma ett företags utsigter eller att under bolagets fortvaro bevaka sin rätt, äfvensom att aktierna för mera bemedlade ega alltför liten ekonomisk betydelse för att ens i någon mån uppfordra dem till verklig kritik vid teckningen och till intresseradt deltagande i bolagsstämmorna under bolagets fortvaro. Ett minimum för aktiekapitalet motiveras egentligen derigenom, att aktiebolaget i följd af den något komplicerade apparaten, och emedan kapitalet utgör den enda kreditbasen, ej i allmänhet lämpar sig väl för mycket obetydliga företag.

Måhända finner någon i trots af dessa grunder, att förslaget i förevarande afseende alltför tvärt bryter med det nu bestående. Härvid bör emellertid observeras, *dels* att enligt förslaget kongl. maj:t kan dispensera från iakttagande af de föreskrifna minima, *dels* att behofvet af aktiebolagsfor-

mens användning för små företag måste väsentligen minskas, då en säkrare rättslig ställning beredes det enkla bolaget och då om ekonomiska föreningar stiftas en lag, som möjliggör begränsning af eller befrielse från personligt ansvar. Vid närmare granskning af tillgängliga uppgifter om aktiebolag visar sig äfven, att ett mycket stort antal af de bolag, hvilkas kapital understiger 25,000 kronor eller hvilkas aktier lyda å mindre summa än 100 kronor, afse just sådan verksamhet, hvarför föreningsformen bäst lämpar sig. Så är särskildt fallet med talrika byggnads-, minuthandels- och mejeriaktiebolag, i sjelfva verket med afseende på syftet utgörande bostads-, konsumtions- eller produktionsföreningar. Med en sänkning af minimum för aktiekapitalet till och med så långt som till 10,000 kronor vinner man icke så mycket, som man kunde tro. Procenten aktiebolag med mindre kapital än 10,000 kronor eller mindre aktiebelopp än 100 kronor eller bådadera var under nyssnämda femårsperiod ungefär 25.

Förslaget uppställer äfven ett annat minimum. Antalet delegare får nämligen ej understiga 5.

I motsats mot det nu i Sverige vanliga förhållandet, men i öfverensstämmelse med så godt som all utländsk rätt fordrar förslaget, att aktiekapitalet skall vara i bolagsordningen fixeradt till en bestämd summa. Något spelrum mellan ett maximum och ett minimum medgifves sålunda ej. Emellertid hindrar ingenting ett aktiebolag att träda i verksamhet, så snart hälften af aktiekapitalet blifvit inbetald, och att under obegränsad tid fortsätta verksamheten, så framt blott det inbetalda uppgår till 25,000 kronor eller till det lägre belopp, hvartill kongl. maj:t tillåtit att bestämma aktiekapitalet. Måhända skulle det i sammanhang härmed hafva varit önskligt, att det förbjudits, att i de från ett bolag utgående handlingarna utsätta aktiekapitalet utan att tillika angifva, huru mycket blifvit inbetaldt. För det i bolagsordningen bestämda aktiekapitalets ökning eller nedsättning anvisar förslaget utvägar.

Att aktiekapitalet verkligen inflyter, garanteras genom sträng ansvarighet för inbetalningarnas fullgörande; att det bibehålles orubbadt, genom påbud om reservfond och genom förbud mot utdelning af annat än öfverskott öfver skulder + aktiekapital + reservfond enligt en af bolagsstämman pröfvad balansräkning. Några föreskrifter om de värden, hvartill tillgångarna få i balansräkningen upptagas, innehåller förslaget ej. Hafva

två tredjedelar af aktiekapitalet gått förlorade, är upplösning obligatorisk, såvida ej bristen inom viss tid fylles.

I stället för att anordna en gagnlös eller till äfventyrs skadlig offentlig uppsigt öfver aktiebolagen, söker förslaget uppmuntra och understödja den enskilda vaksamheten. Detta sker hufvudsakligen dels genom publicitetsbestämmelser, dels genom stadganden om revision. Till de förra hör — utom föreskrifterna om registrering — den regeln, att den af bolagsstämman godkända balansräkningen skall offentliggöras i allmänna tidningarna. Revisorernas maktfullkomlighet och skyldigheter ökas. De förklaras ega ständig tillgång till bolagets alla böcker, räkenskaper och andra handlingar, äfvensom kunna när som helst af styrelsen begära upplysningar angående bolagets förvaltning. Deras befattning är således ej inskränkt till att en gång om året företaga granskning med afseende på en redan förfluten tid; den innebär fast hellre en fortlöpande kontroll. I sammanhang härmed står, att revisorerna kunna sammankalla extra bolagsstämma. Å andra sidan ålägger förslaget försumliga revisorer skadeersättningspligt. För att emellertid det ej må blifva alltför svårt att erhålla lämpliga personer till revisorer, har denna ersättningspligt inskränkts till fall af grofva fel eller försummelser samt underkastats en kort preskription. Revisorerna få slutligen ej utses för mer än två år i sänder och äro afsättliga.

Till föreskrifter åsyftande att underlätta den enskilda kontrollen hör äfven, att styrelseledamöterna endast kunna utses för högst 5 år i sänder och äro afsättliga samt att innehafvarna af en viss bråkdel af aktiekapitalet ega rätt att fordra extra stämma.

En i första kammaren väckt motion ger mig särskild anledning att framhålla, att enligt förslaget aktier kunna ställas både till innehafvaren och till viss man samt att utländingars deltagande i svenska aktiebolag endast så till vida försvåras, att styrelseledamot skall vara svensk eller norsk i Sverige bosatt undersåte, kongl. maj:t dock obetaget att med afseende på högst en tredjedel af styrelsens antal medgifva undantag. Stiftarna skola vara i Sverige bosatta.

I öfverensstämmelse med aktierättens allmänna principer utesluter förslaget både personlig ansvarighet och förpligtelse att tillskjuta något utöfver grundkapitalet. Om man möjliggjort afvikelse i någon af dessa riktningar, skulle man i ena fallet kommit till kommanditaktiebolaget, i det

andra åter närmat sig den nya tyska bolagsformen bolag med inskränkt ansvarighet.

Kommanditaktiebolaget förekommer i de flesta lagstiftningar än såsom en afart af kommanditbolaget, d. v. s. såsom ett kommanditbolag med kommanditinsatserna fördelade i aktier, än åter såsom ett aktiebolag med obegränsadt ansvariga styrelseledamöter. Det hade förr en mycket rik användning. Denna berodde emellertid hufvudsakligen derpå, att lagstiftningen med afseende å kommanditaktiebolag var mindre sträng än beträffande aktiebolag, och har, sedan dessa bolagsarter i det väsentliga blifvit likstälda, högst betydligt aftagit. Oaktadt man på grund häraf kunde icke utan skäl beteckna det såsom legislatorisk romantik att genom lagstiftning om kommanditaktiebolag uppföra en ofantlig praktbyggnad för helt få gäster, upptogs kommanditaktiebolaget dock i den nya tyska aktielagstiftningen. Stor båtnad har man ej fått deraf. Så t. ex. upprättades i hela tyska riket under år 1892 blott 4 och under första hälften af år 1893 blott 3 kommanditaktiebolag, och alla 7 afsågo fortsättning af redan i gång varande affärsföretag. Det är derföre högst osannolikt, att ifrågavarande bolagsform hos oss skulle få någon nämnvärd användning, och det skulle derföre antagligen vara förspild möda, om man ville i lagstiftningen upptaga de ganska komplicerade bestämmelser, som skulle erfordras.

Med afseende på det nya tyska *bolaget med inskränkt ansvarighet* har jag redan förut nämt, att detsamma kan i sjelfva verket modifiera det enkla bolaget eller handelsbolaget, men att det har sin hufvudsakliga användning såsom en särskild art af aktiebolaget. Behofvet af en sådan anses visa sig förnämligast i tre riktningar. Dels kan en tillskottspligt vara önskvärd, i kraft hvaraf bolaget kan utan allsköns omgång förändra sitt kapital, dels är det endast med stor svårighet, som man kan i aktiebolaget inpassa skyldigheten till andra prestationer än penningebidrag, t. ex. förpligtelsen att lemna mjölk till bolagets mejeri, betor till bolagets sockerbruk, dels finnes stundom ett berättigadt intresse i att binda aktierätten vid personen och förhindra, att aktierna blifva föremål för spekulation. Någon oafvislig nödvändighet att på grund af dessa skäl införa den nya bolagsarten synes dock icke förefinnas. I viss mån kunna de eftersträfvade fördelarna vinnas äfven i ett aktiebolag; så kapitalets förökande eller förminskande samt aktierättens bundenhet vid personen, och vår föreslagna aktierätt har i motsats emot den gällande tyska afhållit sig från ett reglementerande och

en stränghet, som måste framkalla reaktion. I öfrigt åter kan föreningsformen göra förträfflig tjenst, helst då det är möjligt att utesluta allt personligt ansvar. För mejerier är denna associationsform också redan trots bristen på lagstiftning i talrika fall använd.

Tiden medgifver så mycket mindre att nu redogöra för den föreslagna lagstiftningen om *föreningar*, som en dylik redogörelse bort beledsagas af en ekonomiskt-statistisk öfversigt öfver det svenska föreningsväsendet; detta är nämligen vida mindre allmänt kändt än aktiebolagsförhållandena. — Äfven med afseende på bolagslagstiftningen har jag endast kunnat framhålla några spridda drag, de vigtigaste och mest karakteristiska. Måhända gifver det anförda en allt för ofullständig bild af förslaget, för att ett generelt omdöme öfver detta skulle vara möjligt. Så mycket torde dock kunna betecknas såsom visst och säkert, att förslaget icke blott på grund af ämnets vigt, utan äfven genom sin egen beskaffenhet förtjenar intresse. Kanske vågar jag äfven uttrycka den förhoppningen, att, om det utan väsentliga ändringar varder upphöjdt till lag, i följd häraf må åtminstone i någon mån mera än nu kunna på vårt fädernesland lämpas den sats, som en gång i tyska riksdagen uttalades af en framstående köpman: det land, hvars lagstiftning erbjuder de enklaste, säkraste och rikaste former för kapitalets och den personliga kraftens samverkan, det landet måste vinna ett försprång i nationernas täflan.

Efterskrift vid tryckningen: De refererade lagförslagen hafva numera af riksdagen behandlats samt dervid blifvit med åtskilliga ändringar antagna. De af riksdagen beslutna ändringarna beröra jämväl bestämmelser, som i ofvanstående redogörelse varit föremål för omnämnande. Sålunda har ur föreningslagen uteslutits hvad som särskildt angår föreningar med obegränsad personlig ansvarighet. Vid aktiebolag hafva minima för aktiekapital och för aktiebelopp sänkts, det förra från 25,000 kronor till 5,000 kronor, det senare från 100 kronor till 50 kronor, och för den händelse aktiekapitalet ej öfverstiger 10,000 kronor, ända till 10 kronor. Å andra sidan är möjligheten för kongl. maj:t att dispensera från iakttagande af de ifrågavarande minima borttagen. Det är tillåtet att bestämma ett minimikapital och ett maximikapital (hvilket dock ej får vara mer än 3 gånger så stort som minimikapitalet), i stället för att i stiftelseurkunden och bolagsordningen fastslå ett visst belopp såsom aktiekapital. Denna mildring kan emel-

lertid, liksom den nyss förut omtalade, anses i viss mån uppvägd derigenom, att ett bolag betraktas såsom upplöst, derest ej inom viss tid åtminstone minimikapitalet anmäles vara inbetaldt. I sammanhang härmed har det närmare angifvits, hvilket belopp skall gälla såsom ett bolags faktiska aktiekapital. Bestämmelserna om reservfond och om revisorer hafva något modifierats. Särskildt ega revisorerna ej att sammankalla extra bolagsstämma, utan äro de hänvisade till att hos styrelsen eller, i händelse af dennas tredska, hos offentlig myndighet begära utlysandet af sådan stämma. Rätten att utfärda innehafvareaktier har gjorts beroende af kongl. maj:ts tillstånd för hvarje särskildt bolag. På de talrika ändringarna i öfrigt saknas det anledning att nu ingå.

Stockholm, Iduns Tryckeri Aktiebolag, 1895.

(Detta nummer har från trycket utkommit den 5 Augusti 1895.)

(Rubrik och datum kungöras från predikstolen.)

Lag,

om handelsbolag och enkla bolag;

gifven Stockholms slott den 28 Juni 1895.

Vi OSCAR, **med Guds nåde, Sveriges, Norges, Götes och Vendes Konung,** göre veterligt: att Vi, med Riksdagen, funnit godt i nåder stadga och förordna som följer:

1 kap.

Om handelsbolag.

I. Om handelsbolag i allmänhet.

Hvad med handelsbolag förstås.

1 §.

Sluta två eller flere bolag för att under gemensam firma idka handel eller annan näring, med hvars utöfvande följer skyldighet att föra handelsböcker, kallas det handelsbolag.

2 §.

Handelsbolag kan förvärfva rättigheter och ikläda sig skyldigheter samt inför domstol och annan myndighet söka, kära och svara.

Om firma gälle hvad särskildt är stadgadt.

Om bolagsmännens inbördes rättigheter och skyldigheter under bolagets bestånd.

3 §.

Bolagsmännens inbördes rättigheter och skyldigheter under bolagets bestånd bestämmas genom aftal.

I den mån ej annorlunda aftalats skola bestämmelserna i 4—15 §§ lända till efterrättelse.

4 §.

Bolagsman ege ej, utan öfrige bolagsmännens samtycke, sätta annan i sitt ställe.

5 §.

En hvar bland bolagsmännen vare berättigad att vidtaga åtgärd i förvaltningen af bolagets angelägenheter, der ej förbud deremot inlägges af annan bolagsman, som ej är från förvaltningen utesluten. Åtgärd, som är för bolagets ändamål främmande, må ej vidtagas utan samtlige bolagsmännens samtycke.

Är det aftaladt, att förvaltningen eller viss del deraf skall af samtlige bolagsmännen eller två eller flere bland dem i förening handhafvas, må åtgärd, som ej tål uppskof, vidtagas utan hinder deraf att bolagsman ej hinner tillkalla annan bolagsman att i afgörandet deltaga eller att bolagsman i följd af sjukdom eller af annan orsak är oförmögen att i förvaltningen deltaga.

6 §.

Har genom bolagsaftal åt bolagsman uppdragits att handhafva förvaltningen eller viss del deraf, må han ej från det uppdrag skiljas, utan skäl dertill är, såsom att han i bolagets angelägenheter visat trolöshet eller grof försummelse eller vårdslöshet, eller att han i följd af fortvarande sjukdom eller af annan orsak är oförmögen att deltaga i förvaltningen.

7 §.

Ändå att bolagsman ej deltager i förvaltningen, ege han, när uppenbart hinder i bolagets verksamhet ej derigenom vållas, granska bolagets räkenskaper äfvensom i öfrigt taga kännedom om bolagets angelägenheter.

8 §.

För hvarje räkenskapsår skall bolagsman tillgodoföras ett belopp, motsvarande dels ränta efter fem för hundrade om året å hans vid räkenskapsårets början behållna insats, dels ock arfvode för förvaltning af bolagets angelägenheter, der sådant betingats.

9 §.

Öfverskott eller brist, som förefinnes efter det bolagsmännen tillgodoförts hvad dem enligt 8 § tillkommer, anses såsom vinst eller förlust för räkenskapsåret.

10 §.

Vinst och förlust fördelas mellan bolagsmännen efter hufvudtalet.

Är för fördelningen allenast af vinst eller allenast af förlust viss grund aftalad, gälle den vid fördelningen af så väl vinst som förlust.

11 §.

Sedan räkenskapsafslutning gjorts, vare bolagsman berättigad att utfå hvad honom enligt 8 och 10 §§ tillgodoförts; dock skall, der brist i hans insats uppkommit, hvad till dess fyllande åtgår innehållas.

12 §.

Hvad bolagsman eger att för räkenskapsår lyfta skall, der han ej inom utgången af följande året af den rätt sig begagnat, läggas till hans insats; dock må denna ej derigenom mot annan bolagsmans bestridande ökas utöfver aftaladt belopp.

13 §.

Bolagsman vare ej pligtig att på yrkande af öfrige bolagsmännen utöfver sin aftalade insats något tillskjuta.

14 §.

Har bolagsman för bolagets räkning vidkänts nödig eller nyttig utgift, ege han att för derigenom uppkommen fordran njuta ränta efter fem för hundrade om året från den dag fordringen tillkom.

Försummar bolagsman att göra aftaladt tillskott eller att redovisa influtna medel, gälde ränta efter ty nu är sagdt från den dag tillskottet eller redovisningen bort ske.

15 §.

Bolagsman vare pligtig ersätta skada och förlust, som genom hans försummelse eller vårdslöshet uppkommit.

Talan härom skall hos domstol anhängiggöras inom ett år från det nästa räkenskapsafslutning blef för bolagsmännen tillgänglig, men, der före bolagets upplösning räkenskapsafslutning ej göres, inom samma tid från det bolagsskifte skedde. Försummas det, vare rätt till talan förlorad.

Klander af räkenskapsafslutning skall, vid enahanda påföljd, anställas inom ett år från det den blef för bolagsmännen tillgänglig.

Om bolagets och bolagsmännens förhållande till tredje man.

16 §.

En hvar af bolagsmännen ege, der ej annorlunda aftalats, företräda bolaget; dock må bolagsman, som i bolagets angelägenheter visat trolöshet, kunna på annan bolagsmans yrkande af domstol skiljas från rätten att företräda bolaget; beslut härom gånge i verkställighet utan hinder af förd klagan.

Är mellan bolagsmännen öfverenskommet, att endast någon eller några af dem, eller endast några eller alla i förening ega företräda bolaget, och sluter någon, med vetskap derom, aftal med bolagsman, som icke är behörig att företräda bolaget, vare det aftal ej för bolaget bindande. Hvad nu är sagdt gälle ock, der någon sluter aftal med den han vet vara från rätten att företräda bolaget skild.

Annan inskränkning i bolagsmans befogenhet att företräda bolaget vare mot tredje man utan verkan.

17 §.

Stämning eller annat offentlig myndighets bud skall anses hafva kommit handelsbolag till handa, då någon bolagsman, som ej är från rätten att företräda bolaget utesluten, i laga ordning erhållit del deraf.

18 §.

Prokura må meddelas allenast af samtlige bolagsmännen i förening, men kan återkallas af en hvar bolagsman, som ej är från rätten att företräda bolaget utesluten.

I öfrigt gälle om prokura hvad särskildt är stadgadt.

19 §.

För handelsbolags förbindelser svare bolagsmännen, en för alla och alla för en, såsom för egen skuld; dock ege, der bolagsmans egendom blifvit till konkurs afträdd, den, som hos bolaget har fordran, ej, så vidt bolagsmannens enskilde borgenärers rätt rörer, ur afträdda tillgångarne njuta utdelning för större del af sin fordran, än som ej kan hos bolaget utfås.

20 §.

Upptages ny bolagsman, vare han ansvarig jemväl för bolagets dessförinnan ingångna förbindelser. Afgår bolagsman, svare han ej för bolagets derefter uppkommande förbindelser, der den, med hvilken afhandlats, om afgången egde vetskap.

21 §.

Varder handelsbolag i konkurstillstånd försatt, må fordran hos bolaget, ändå att den eljest ej vore till betalning förfallen, genast hos bolagsmännen utsökas.

22 §.

Bolagsmans enskilde borgenär ege ej mot sin fordran hos bolagsman qvitta skuld till bolaget, ej heller annorledes för sin fordran söka godtgörelse ur något, som bolaget tillhörer.

23 §.

Öfverlåter bolagsman utan öfrige bolagsmännens samtycke sin andel i bolaget å annan, eller varder den i mät tagen och försåld, hafve öfverlåtelsen eller försäljningen ej mot bolaget annan verkan, än att bolagsmannens rättsinnehafvare eger utfå, under bolagets bestånd, hvad bolagsmannen, efter ty i 11 § sägs, egt lyfta och, vid bolagsskifte, den del af behållna tillgångar, som på bolagsmannen belöper; vare dock rättsinnehafvare, lika med bolagsmannen, berättigad att uppsäga bolaget eller eljest påfordra dess upplösning.

24 §.

Handelsbolag vare uti de mål, för hvilka ej annorlunda genom lag stadgas, lydande under allmän underrätt i den ort, der rörelsen drifves, eller, om rörelsen drifves å skilda orter, i den ort, der hufvudkontoret är beläget.

Om bolagets upplösning och liqvidation.

25 §.

Är handelsbolag ej slutet på bestämd tid, ege bolagsman när som helst uppsäga bolaget till upplösning sex månader derefter. Har om uppsägningstiden annat mellan bolagsmännen aftalats, lände det till efterrättelse.

26 §.

Har handelsbolag slutits på bestämd tid, och varder det, efter utgången af den tid, utan uttryckligt aftal fortsatt, eller har bolag slutits på bolagsmans lifstid, vare lag som i 25 § sägs.

27 §.

Ehvad handelsbolag slutits på bestämd tid eller icke, ege bolagsman påfordra, att bolaget genast upplöses, om skäl dertill är, såsom:

att han sjelf eller annan bolagsman genom fortvarande sjukdom eller annat olycksfall blifvit satt ur stånd att fullgöra hvad honom såsom bolagsman åligger;

att annan bolagsman tredskats att göra aftaladt tillskott eller, utan öfrige bolagsmännens medgifvande, för enskild räkning förfogat öfver sin andel i bolaget;

att annan bolagsmans andel i bolaget blifvit i mät tagen och försåld;

att annan bolagsman i bolagets angelägenheter visat trolöshet eller grof försummelse eller vårdslöshet;

att annan bolagsman genom laga kraft egande dom förklarats förlustig medborgerligt förtroende eller blifvit ställd under framtiden för brott, som kan medföra sådan påföljd.

28 §.

Genom bolagsmans död varder, der ej annat aftalats, bolaget upplöst.

29 §.

Afträdes bolagsmans egendom till konkurs, skall bolaget anses upplöst den dag den offentliga stämningen utfärdades.

30 §.

Har det aftal träffats att bolaget, der det eljest, efter ty ofvan är sagdt, skolat upplösas, må, med uteslutande af bolagsman eller hans rättsinnehafvare, mellan öfrige bolagsmännen fortsättas, vare aftalet ej giltigt, med mindre öfverenskommelse träffats om grunden för afgången bolagsmans eller

hans rättsinnehafvares utlösande. Ändå att sådan öfverenskommelse träffats, vare aftalet, der bolagsmans egendom afträdts till konkurs, ej för konkursboet bindande.

31 §.

Afträdes handelsbolags egendom till konkurs, skall bolaget anses upplöst den dag, då dess konkursansökning till rätten eller domaren ingafs, eller, i anledning af borgenärs ansökning om konkurs, offentlig stämning utfärdades.

32 §.

Vidtager bolagsman förvaltningsåtgärd efter det bolaget blifvit upplöst men innan han erhållit kännedom derom, vare bolagsmännen emellan så gilt, som om bolaget fortfarande egt bestånd.

33 §.

Då handelsbolag blifvit upplöst annorledes än genom konkurs, skall liqvidation verkställas.

I liqvidationen ege, der ej annat aftalats, samtlige bolagsmännen att, sjelfve eller genom ombud, deltaga. Äro flere delegare i boet efter afliden bolagsman, ege å deras vägnar allenast en af dem eller ett gemensamt ombud deltaga i liqvidationen.

34 §.

Jemte hvad i 33 § 2 mom. sägs, skall vid liqvidationen, der ej annat öfverenskommits, rörande bolagsmännens inbördes rättigheter och skyldigheter, hvarom i 5, 7, 8, 10, 14 och 15 §§ förmäles, i tillämpliga delar lända till efterrättelse hvad i nämnda §§ finnes stadgadt eller särskildt varit aftaladt.

35 §.

Sedan handelsbolag blifvit upplöst, skola dess tillhörigheter, så snart utan uppenbar skada ske kan, i penningar förvandlas.

Bolagsgods må ej, mot någon bolagsmans bestridande, afyttras annorledes än genom försäljning å offentlig auktion.

36 §.

Ej må tillgångarne mellan bolagsmännen skiftas, innan all veterlig gäld blifvit betald. Ur behållna tillgångarne ege bolagsmännen återfå en hvar sin insats. Räcker behållningen ej dertill, varde bristen räknad såsom förlust; uppstår öfverskott, utgör det slutlig vinst.

37 §.

Åtnöjes bolagsman ej med bolagsskifte eller med åtgärd, som under liqvidationen vidtagits, skall han sin talan hos domstol anhängiggöra inom ett år från det skiftet skedde. Försummas det, vare rätt till talan förlorad.

II. Särskilda bestämmelser om handelsbolag med begränsad ansvarighet för en eller flere af bolagsmännen (kommanditbolag).

38 §.

Bolagsman må kunna förbehålla sig att för bolagets förbindelser ej ansvara med mera än han i bolaget insatt eller åtagit sig att insätta. Ej må sådant förbehåll af samtlige bolagsmännen göras.

Bolagsman, som gjort förbehåll, hvarom nu är sagdt, kallas kommanditdelegare och bolaget kommanditbolag. Sådant bolags firma skall innehålla ordet »kommanditbolag».

39 §.

Der ej annat aftalats, ege kommanditdelegare ej deltaga i förvaltningen af bolagets angelägenheter.

40 §.

Är ej genom aftal bestämdt, efter hvilken grund kommanditdelegare skall deltaga i vinst och förlust, och kunna bolagsmännen ej derom åsämjas, skilje rätten dem emellan.

41 §.

Kommanditdelegare vare utesluten från befogenheten att företräda bolaget.

Sluter någon aftal med den han vet vara kommanditdelegare, vare det aftal ej för bolaget bindande, utan så är att kommanditdelegaren haft fullmagt.

42 §.

Har kommanditdelegare ej till fullo inbetalt sin utfästa insats, eller har han återtagit något af insatsen eller, innan uppkommen brist i insatsen blifvit fyld, lyftat hvad honom enligt 8 och 10 §§ tillgodoförts, vare han med det belopp, som till följd deraf i utfästa insatsen brister, ansvarig för bolagets förbindelser i den ordning, som i 19 § föreskrifves.

43 §.

För förbindelse, vid hvars tillkomst den, med hvilken afhandlades, ej egde vetskap om förbehåll, som i 38 § sägs, svare kommanditdelegaren lika med annan bolagsman.

Har med kommanditdelegares begifvande användts firma, hvilken ej innehåller ordet »kommanditbolag», vare lag samma i afseende å hvad under den firma för bolaget slutits.

44 §.

Varder det belopp, hvarmed kommanditdelegare, efter ty i 38 § sägs, står i ansvarighet för bolagets förbindelser, efter öfverenskommelse mellan bolagsmännen nedsatt, vare det utan verkan i afseende å förbindelse, vid hvars tillkomst den, med hvilken afhandlats, om förhållandet saknade kännedom.

2 kap.

Om enkla bolag.

Hvad med enkelt bolag förstås.

45 §.

Sluta två eller flere bolag för visst företag eller för fortsatt verksamhet, och är bolaget ej sådant, hvarom i 1 kap. af denna lag är särskildt stadgadt, kallas det enkelt bolag.

Enkelt bolag må kunna, efter ansökning af bolagsmännen, i handelsregistret införas; och varde det bolag sedan såsom handelsbolag ansedt.

46 §.

Enkelt bolag kan ej förvärfva rättigheter eller iklāda sig skyldigheter, ej heller inför domstol eller annan myndighet söka, kära eller svara.

Om bolagsmännens inbördes rättigheter och skyldigheter under bolagets bestånd.

47 §.

Bolagsmännens inbördes rättigheter och skyldigheter under bolagets bestånd bestämmas genom aftal.

I den mån ej annorlunda aftalats, skola dels de i 4, 6, 7, 10, 11, 13, 14 och 15 §§ om handelsbolag gifna stadganden ega motsvarande tillämpning, dels ock bestämmelserna här nedan i 48 § lända till efterrättelse.

48 §.

För vidtagande af åtgärd i förvaltningen af bolagets angelägenheter erfordras samtlige bolagsmännens samtycke; dock skall hvad i 5 § är för handelsbolag stadgadt rörande åtgärd, som ej tål uppskof, ega motsvarande tilllämpning.

Är mellan bolagsmännen aftaladt, att förvaltningsåtgärd må vidtagas utan att samtlige bolagsmännen förenat sig derom, må den ändock ej vid-

tagas, om förbud deremot inlägges af bolagsman, som ej är från förvaltningen utesluten.

Om bolagsmännens förhållande till tredje man.

49 §.

Genom aftal, som slutes å bolagsmännens vägnar eller under benämning, hvarmed bolagsmännen samfäldt betecknas, blifver bolagsman i förhållande till den, med hvilken aftalats, ej berättigad eller förpligtad, med mindre han deltagit i aftalet.

Hafve flere bolagsmän deltagit i aftalet, blifva de i förhållande till den, med hvilken aftalats, berättigade och förpligtade hvar till lika del efter hufvudtalet, der ej annat vid aftalet öfverenskommits.

50 §.

Användes vid aftals ingående benämning, som i 49 § sägs, må ej den benämning innehålla personnamn eller ordet »handelsbolag», vid äfventyr att bolagsmän, med hvilkas begifvande sådant skett, svara för uppkommande förbindelser, en för alla och alla för en.

Innehöll benämningen något af orden »aktiebolag» eller »förening», svare de, som deltagit i aftalet, efter ty nu är sagdt.

51 §.

Drifves handel eller annan näring, med hvars utöfvande följer skyldighet att föra handelsböcker, vare om ansvarigheten för derigenom uppkommande förbindelser lag, som i 50 § 1 mom. sägs.

Om bolagets upplösning och liqvidation.

52 §.

I fråga om upplösning af enkelt bolag, så ock om dess liqvidation skall hvad i 25, 26, 27, 28, 29, 30, 32 och 33 §§ finnes för handelsbolag stadgadt ega motsvarande tillämpning.

I öfrigt skall vid liqvidationen, der ej annat öfverenskommits, rörande bolagsmännens inbördes rättigheter och skyldigheter, hvarom i 7, 10, 14, 15 och 48 §§ förmäles, i tillämpliga delar lända till efterrättelse hvad i nämnda §§ finnes stadgadt eller särskildt varit aftaladt.

53 §.

Om sättet för liqvidationens verkställande, så ock om klander af bolagsskifte eller af åtgärd, som under liqvidationen vidtagits, vare lag som i 35, 36 och 37 §§ finnes i fråga om handelsbolag föreskrifvet; dock gälle, der någon bolagsman är eller varder i konkurstillstånd försatt, med afseende å hans andel i gemensam egendom hvad i konkurslagen stadgas.

---

54 §.

Om registrering gälle hvad särskildt är stadgadt.

55 §.

Hvad i denna lag är föreskrifvet skall ej ega tillämpning å aktiebolag eller rederier eller enskilda banker med rätt att utgifva egna banksedlar.

Ej heller göres genom denna lag ändring i hvad om bolag för verksamhet af visst slag eljest är i lag eller författning särskildt stadgadt.

56 §.

Genom denna lag upphäfvas:
15 kap. handelsbalken samt
lagen angående tillägg till 15 kap. handelsbalken den 13 Juli 1887.

57 §.

Denna lag skall träda i kraft den 1 Januari 1897 och ega tillämpning jemväl å då bestående bolag; dock skola rättigheter och skyldigheter, som dessförinnan uppkommit, bedömas efter äldre lag.

Det alla, som vederbör, hafva sig hörsamligen att efterrätta. Till yttermera visso hafve Vi detta med egen hand underskrifvit och med Vårt Kongl. sigill bekräfta låtit. Stockholms slott den 28 Juni 1895.

OSCAR.

(L. S.)

Aug. Östergren.

(Justitiedepartementet.)

N:r 64, 1³/₄ ark. Stockholm 1895. Kungl. Boktryckeriet, P. A. Norstedt & Söner.

(Detta nummer har från trycket utkommit den 5 Augusti 1895.)

(Rubrik och datum kungöras från predikstolen.)

Lag,

om aktiebolag;

gifven Stockholms slott den 28 Juni 1895.

Vi OSCAR, **med Guds nåde, Sveriges, Norges, Götes och Vendes Konung,** göre veterligt: att Vi, med Riksdagen, funnit godt i nåder stadga och förordna som följer:

1 §.

De, som vilja med tillskott af penningar eller gods idka verksamhet i bolag utan att för deraf uppkommande förbindelser ansvara med mera, än en hvar tillskjutit eller, efter bestämmelserna i denna lag, är pligtig tillskjuta, ega att bilda aktiebolag.

Aktiebolag skall, på sätt nedan sägs, registreras.

2 §.

Innan aktiebolag blifvit registreradt, kan det ej förvärfva rättigheter eller ikläda sig skyldigheter, ej heller inför domstol eller annan myndighet söka, kära eller svara.

Ingås förbindelse å bolagets vägnar, innan det blifvit registreradt, vare de, som ingått förbindelsen, ansvarige derför såsom för annan sin gäld, en för alla och alla för en.

3 §.

Delegarnes tillskott skola fördelas i aktier å lika belopp i svenskt mynt.

Aktie vare mot bolaget odelbar.

Skall aktiekapitalet kunna, utan ändring i bolagsordningen, bestämmas till lägre eller högre belopp, må lägsta beloppet (minimikapitalet) ej utgöra mindre än tredjedelen af högsta beloppet (maximikapitalet). Ej må aktiekapitalet eller i fall, hvarom nyss är sagdt, minimikapitalet sättas lägre än fem tusen kronor eller aktie lyda å mindre belopp än femtio kronor; dock må, der aktiekapitalet ej öfverstiger tio tusen kronor, aktie kunna lyda å mindre belopp, lägst tio kronor.

4 §.

Å aktierna skola utfärdas bref angifvande ordningsnummer å den eller de aktier, hvarå de lyda. Aktiebref skall ställas till viss man, der ej Konungen för särskildt fall medgifver, att aktiebrefven må ställas till innehafvaren.

Ej må aktiebref utgifvas, innan bolaget registrerats och full betalning blifvit erlagd för den eller de aktier, hvarå brefvet lyder.

Utgifves dessförinnan bevis om rätt att vinna delaktighet i bolaget (promess) eller om verkstäld inbetalning å aktie (interimsbevis, interimsqvitto), skall sådant bevis ställas till viss man.

5 §.

Sist inom två år från bolagets bildande skall för aktie full betalning erläggas.

Aktietecknare, som ej senast vid bolagets bildande för aktie erlägger full betalning, vare skyldig aflemna särskild skriftlig förbindelse å återstoden. Den förbindelse må, ändå att aktierätten öfvergår till annan, ej återställas förr, än aktiens belopp blifvit till fullo guldet.

Hvad på grund af teckning af aktie skall inbetalas må ej bestämmas till lägre belopp än det, hvarå aktien skall lyda.

6 §.

Uraktlåter någon att i rätt tid fullgöra inbetalning å aktie, vare skyldig att gälda ränta efter fem för hundrade om året från förfallodagen.

Varder ej i rätt tid inbetalning verkställd, eller försummar någon att aflemna den i 5 § omförmälda förbindelse, ege styrelsen, der ej rättelse sker inom en månad efter anmaning, förklara aktierätten förverkad.

Underrättelse om tiden för inbetalning, äfvensom anmaning, hvarom ofvan är sagdt, må anses vara gifven, när den blifvit kungjord i den ordning, som för kungörande af kallelse till ordinarie bolagsstämma skall gälla, så ock, der aktietecknarens adress för styrelsen uppgifvits, till honom i rekommenderadt bref blifvit församd.

Då aktierätten förverkats, kan hvad å aktien redan inbetalts ej återfordras.

7 §.

År aktierätt förverkad, efter ty ofvan är sagdt, vare aktietecknaren, der bolagets egendom afträdes till konkurs, som börjar inom två år efter utgången af den för aktiernas inbetalning bestämda tid, ändock skyldig att, så vidt borgenärers rätt derpå beror, fullgöra återstående inbetalningen, i den mån den ej visas vara af annan för öfvertagande af aktierätten verkställd.

8 §.

De, som vilja stifta aktiebolag, skola upprätta en stiftelseurkund. Denna skall angifva:

1) föremålet för bolagets verksamhet;

2) den ort, der bolagets styrelse skall hafva sitt säte;

3) aktiekapitalet eller, der aktiekapitalet skall kunna, utan ändring i bolagsordningen, bestämmas till lägre eller högre belopp, minimikapitalet och maximikapitalet;

4) å hvilket belopp aktie skall lyda, samt huruvida aktiebrefven skola ställas till innehafvaren eller till viss man;

5) huruvida alla aktier skola medföra samma rätt, samt, i annat fall, till hvilket belopp aktier med företrädesrätt må kunna utgifvas och hvilket företräde de skola medföra;

6) huru styrelsen skall sammansättas och grunderna för dess beslutförhet;

7) huru många revisorer skola utses för granskning af styrelsens förvaltning;

8) huru kallelse till bolagsstämma skall ske och andra meddelanden bringas till aktieegarnes kännedom;

9) grunderna för utöfvande af rösträtt och fattande af beslut å bolagsstämma, så vidt de skola afvika från hvad härom finnes i 33 och 34 §§ föreskrifvet;

10) den ordning, hvari aktietecknare bör fullgöra hvad honom på grund af teckningen åligger.

9 §.

Stiftarne skola vara här i riket bosatte och till antalet minst fem.

10 §.

Aktiebolags firma skall innehålla ordet »aktiebolag».

Ny firma skall tydligt skilja sig från andra, förut i laga ordning registrerade, ännu bestående firmor.

11 §.

Öfvertaga stiftarne sjelfve samtliga aktierna, skall bolaget anses vara genom aftalet härom bildadt.

12 §.

Vilja stiftarne utfärda inbjudning till aktieteckning, skall stiftelseurkunden med stiftarnes egenhändiga, bevittnade namnunderskrifter i två exemplar ingifvas, om bolagets styrelse skall hafva sitt säte i Stockholm, till Öfverståthållareembetet och i annat fall till Konungens Befallningshafvande i länet. Det ena exemplaret skall förvaras, för att hållas tillgängligt för en hvar, som önskar taga kännedom deraf; det andra skall, försedt med påskrift om uppvisandet, till stiftarne återställas.

Är stiftelseurkunden ej upprättad i öfverensstämmelse med hvad i 8 och 9 §§ är föreskrifvet, må den ej mottagas. Vägras mottagandet, skall bevis härom jemte skälen för beslutet på begäran meddelas.

13 §.

Inbjudning till aktieteckning skall vara egenhändigt underskrifven af stiftarne samt innefatta styrkt afskrift af stiftelseurkunden jemte den i 12 § omförmälda påskrift.

Inbjudningen skall innehålla uppgift å det antal aktier, en hvar af stiftarne öfvertagit, samt bestämmelse ej mindre om den tid, ej öfverstigande ett år från stiftelseurkundens uppvisande, inom hvilken sammanträde, som i 16 § sägs, skall hållas, än äfven om den grund, efter hvilken i händelse af öfverteckning de utbjudna aktierna skola bland tecknarne fördelas.

14 §.

Har stiftare betingat sig att för de aktier han öfvertagit eller någon del deraf tillskjuta annat än penningar eller eljest förbehållit sig särskild förmån eller rättighet, vare det förbehåll mot bolaget utan verkan, der det ej finnes i inbjudningen fullständigt angifvet.

15 §.

Aktieteckning af annan än stiftare vare ogiltig, der den ej göres å sådan inbjudning, som i 13 § sägs.

16 §.

Stiftarne åligge att i den ordning, som skall gälla om kallelse till ordinarie bolagsstämma, för pröfning af frågan om bolagets bildande utlysa sammanträde att hållas inom den i inbjudningen bestämda tid. Har ej sammanträde inom sagda tid hållits, vare aktieteckningen icke vidare bindande.

17 §.

Styrkes vid sammanträde, som i 16 § omförmäles, genom behöriga teckningslistor, att aktiekapitalet är, enligt inbjudningens innehåll, fulltecknadt, skall, sedan i händelse af öfverteckning aktierna blifvit mellan tecknarne fördelade och öfverskjutande teckning förklarats förfallen, till afgörande företagas, huruvida bolaget skall komma till stånd; dock må de fleste af de närvarande kunna besluta, att med frågans afgörande skall anstå till fortsatt sammanträde inom en månad derefter.

Besluta de närvarande enhälligt, att bolaget skall komma till stånd, eller finnas vid omröstning de fleste röstande hafva förenat sig härom och utgöra desse minst en fjerdedel af hela antalet tecknare, stiftarne inräk-

nade, med ett sammanlagdt aktiebelopp af minst en fjerdedel af hela aktiekapitalet, skall bolaget anses bildadt; i annat fall vare frågan om bolagets bildande förfallen.

Stiftare, som, efter ty i 14 § sägs, betingat sig att tillskjuta annat än penningar eller eljest förbehållit sig särskild förmån eller rättighet, ege ej deltaga i omröstning, hvarom i denna § förmäles, ej heller skall sådan stiftare eller det af honom öfvertagna aktiebelopp vid omröstningen tagas i beräkning.

18 §.

Är aktiebolag bildadt, skall bolagsordning antagas, innefattande bestämmelser i samtliga de ämnen, hvilka finnas i 8 § mom. 1—9 upptagna. Bolagsordningen skall ock angifva bolagets firma samt huruvida mera än en ordinarie bolagsstämma skall årligen hållas, tiden för sådan stämmas hållande och hvilka ärenden skola å ordinarie stämma eller, der flera hållas, å hvar och en af dem till behandling förekomma.

I de ämnen, som omförmälas i 8 §, må afvikelse från hvad stiftelseurkunden innehållit ej göras, med mindre samtlige aktieegarne förena sig derom. Ej heller må, utan samtlige aktieegarnes medgifvande, förbehåll, hvarom i 25 eller 28 § sägs, beslutas, der det ej varit i stiftelseurkunden eller inbjudningen intaget, eller ändring göras i hvad stiftelseurkunden eller inbjudningen om sådant förbehåll må hafva innehållit.

Då bolagsordning antages, skall ock val af styrelse och revisorer ske.

19 §.

Ansökning om aktiebolags registrering skall af dess styrelse göras.

Sådan ansökning skall innehålla ej mindre uppgift å styrelseledamöternas fullständiga namn äfvensom om deras nationalitet och hemvist, än ock, der bolagets firma ej skall tecknas af styrelsens alla ledamöter gemensamt, uppgift å den eller dem, som äro berättigade att teckna firman, samt vara åtföljd af:

1) två med styrelseledamöternas egenhändiga, bevittnade namnunderskrifter till rigtigheten styrkta exemplar af bolagsordningen;

2) protokoll vid sammanträde med aktieegarne, utvisande att bolagsordningen blifvit antagen och styrelse utsedd;

3) en af styrelseledamöterna afgifven, egenhändigt underskrifven uppgift, huru mycket blifvit tecknadt, med afdrag ej mindre i anledning af öfverteckning, der sådan egt rum, än ock för aktierätt, som af aktietecknare förverkats och ej af annan öfvertagits, äfvensom huru mycket af det belopp, hvartill aktiekapitalet sålunda uppgår, blifvit inbetaldt;

4) bevis om tillstånd, som, efter ty i 4 eller 40 § sägs, må vara af Konungen meddeladt.

Dessutom skola vid ansökningen fogas:

der stiftarne öfvertagit samtliga aktierna, det härom träffade aftal i hufvudskrift eller styrkt afskrift äfvensom stiftelseurkunden, der ej denna är i aftalet intagen, samt

der stiftarne ej öfvertagit samtliga aktierna, stiftelseurkunden, försedd med påskrift om uppvisande, som i 12 § sägs, samtliga teckningslistor i hufvudskrift och styrkt afskrift äfvensom protokoll, utvisande att beslut, hvarigenom bolaget blifvit bildadt, i föreskrifven ordning fattats.

20 §.

Förklaras aktietecknares aktierätt förverkad, och varder den ej inom en månad derefter af annan öfvertagen, skall aktiekapitalet anses minskadt med det belopp, som emot den förverkade aktierätten svarar; och varde anmälan härom ofördröjligen för registrering gjord.

21 §.

Sist sex månader efter utgången af den för aktiernas inbetalning bestämda tid skall, der ej anmälan om full inbetalning förut skett, för registrering aflemnas en af styrelseledamöterna egenhändigt underskrifven uppgift om det belopp, som å aktierna inbetalts.

Understiger hvad inom sålunda stadgad tid anmälts vara inbetaldt det belopp, hvartill aktiekapitalet enligt bolagsordningen lägst må bestämmas, skall bolaget anses vara vid utgången af den tid upplöst; och varde anteckning härom i registret gjord.

22 §.

Ökning af aktiekapitalet medelst ny aktieteckning må ej ske innan förutvarande aktiekapital blifvit till fullo inbetaldt.

Beslut om sådan ökning skall, ehvad det innefattar ändring af bolagsordningen eller ej, registreras och må ej bringas till verkställighet innan det blifvit registreradt. Vid ansökningen om registrering skall fogas en af styrelseledamöterna afgifven, egenhändigt underskrifven försäkran, att förutvarande aktiekapital till fullo inbetalts.

Sist en månad efter utgången af den för inbetalning af de nya aktierna bestämda tid, hvilken ej må öfverstiga ett år från det beslutet registrerades, skall för registrering aflemnas en af styrelseledamöterna egenhändigt underskrifven uppgift om det belopp, som å de nya aktierna inbetalts.

23 §.

Hvad om påföljd för uraktlåtenhet att verkställa inbetalning å tecknad aktie, så ock rörande anmaning att sådan inbetalning fullgöra finnes i 6 och 7 §§ stadgadt skall ega motsvarande tillämpning vid ny aktieteckning, som i 22 § sägs.

24 §.

Varder, efter det uppgift, som i 21 eller 22 § omförmäles, blifvit aflemnad, ytterligare inbetalning å aktier fullgjord, må anmälan derom kunna för registrering göras.

25 §.

Vid aktiebolags bildande må kunna göras förbehåll, att aktiekapitalet må genom inlösen af vissa aktier enligt bestämd amorteringsplan nedsättas, dock ej under det i bolagsordningen bestämda minimikapital.

Dylikt förbehåll må ock kunna göras i inbjudning till ny aktieteckning för aktiekapitalets ökande.

Förbehåll, hvarom nu är sagdt, må ej bringas till verkställighet, der det ej blifvit i bolagsordningen intaget och registreradt.

26 §.

Beslut om nedsättning af aktiekapitalet i annan ordning, än i 25 § sägs, må ej bringas till verkställighet utan rättens tillstånd.

Ansökning om sådant tillstånd skall vara åtföljd af bevis, att beslutet blifvit registreradt, äfvensom af förteckning å bolagets samtlige kände borgenärer. Rätten utfärde kallelse å okände borgenärer att gifva sina fordringar hos rätten skriftligen an; och gälle om tiden för inställelsen och om kallelsens kungörande hvad om årsstämning är stadgadt. Styrkes å dag, som af rätten utsättes, att de borgenärer, hvilka äro å förteckningen upptagna eller gifvit sig hos rätten an, blifvit för sina uppgifna fordringar till fullo förnöjde eller medgifvit aktiekapitalets nedsättning, varde ansökningen bifallen. Beslutet härom skall, i hufvudskrift eller styrkt afskrift, genom styrelsens försorg för registrering insändas.

Nedsättning af aktiekapital, hvarom nu är. sagdt, vare, der bolagets egendom afträdes till konkurs, som börjar inom ett år från det rättens beslut efter verkstäld registrering i allmänna tidningarne kungjordes, utan verkan mot borgenär, som ej till nedsättningen samtyckt eller vid fordringens tillkomst hade kännedom om rättens beslut, hvarigenom nedsättning medgifvits.

27 §.

Egen aktie må aktiebolag ej förvärfva i annan ordning, än i 25 eller 26 § sägs, ej heller såsom pant mottaga.

28 §.

Skola aktiebref ställas till viss man, må i bolagsordningen kunna förbehållas att, der aktie öfvergår till annan än aktieegare, förutvarande aktieegare skola vara berättigade att lösa densamma inom den tid och efter de grunder bolagsordningen innehåller. Dylikt förbehåll vare utan verkan, der det ej finnes å aktiebrefvet anmärkt. Innan afgjordt är, om lösningsrätten begagnas, må rösträtt för aktien ej utöfvas.

Ej må på annat sätt, än nu är sagdt, rättigheten att förfoga öfver aktie inskränkas.

29 §.

Af aktiebolags årsvinst skola minst tio procent afsättas till reservfond. Sedan fonden uppgått till ett belopp motsvarande tio procent af inbetalda aktiekapitalet eller till det högre belopp, som kan vara i bolagsordningen bestämdt, må vidare afsättning af årsvinsten kunna upphöra;

nedgår fonden under det sålunda stadgade belopp, skall afsättning dertill ånyo vidtaga.

Till reservfonden skall alltid läggas hvad vid aktieteckning kan för aktierna betingas utöfver det belopp, hvarå de lyda, så ock, der aktierätt förverkats och aktiekapitalet i följd deraf minskats, hvad innan aktierätten förverkades blifvit å aktien inbetaldt.

Nedsättning af reservfonden må beslutas allenast för betäckande af förlust, som enligt vederbörligen pröfvad balansräkning finnes hafva uppstått å rörelsen i dess helhet.

30 §.

Under aktiebolags bestånd må ej till aktieegarne annorledes än i följd af aktiekapitalets nedsättning, efter ty i 25 eller 26 § sägs, utbetalas annat än den vinst, som förefinnes enligt vederbörligen pröfvad balansräkning för sista året, i den mån vinsten ej skall till reservfonden afsättas.

På aktieegarnes beslut ankomme, huruvida den vinst, som, enligt hvad nu är sagdt, kan utdelas, skall i sin helhet eller till någon del användas för annat ändamål eller besparas.

31 §.

Sedan för aktie full betalning blifvit erlagd, vare aktieegaren icke pligtig att ytterligare något tillskjuta.

32 §.

Aktieegares rätt att deltaga i handhafvandet af bolagets angelägenheter utöfvas å bolagsstämma. Der ege hvarje aktieegare, som behörigen anmäler sig till deltagande i förhandlingarne, rösträtt.

Ej må någon, för egen del eller såsom ombud för annan, deltaga i afgörande af fråga, hvari hans enskilda rätt är mot bolagets stridande; och må för ty ledamot af styrelsen ej deltaga i beslut om ansvarsfrihet för förvaltningsåtgärd, för hvilken han är ansvarig, ej heller i val af revisor.

Vid bolagsstämma skall, genom styrelsens försorg, föras protokoll, utvisande hvilka aktieegare i förhandlingarne deltagit samt det antal aktier, för hvilket en hvar af dem egt rösta. Senast fjorton dagar efter stämman skall protokollet vara för aktieegarne tillgängligt.

33 §.

Beslut om ändring af bolagsordningens bestämmelse i afseende på föremålet för bolagets verksamhet eller om sådan ändring af bolagsordningen, att aktier med företrädesrätt må utfärdas, vare ej giltigt, med mindre samtlige aktieegarne förenat sig derom eller beslutet fattats å två på hvarandra följande bolagsstämmor, deraf minst en ordinarie, och å den stämma, som sist hålles, biträdts af minst tre fjerdedelar af de röstande med ett sammanlagdt aktiebelopp af minst tre fjerdedelar af hela aktiekapitalet.

Beslut om annan ändring af bolagsordningen eller om bolagets upplösning af annan orsak, än i 54 § sägs, vare ej giltigt, med mindre samtlige aktieegarne förenat sig derom eller beslutet fattats å två på hvarandra följande bolagsstämmor, deraf minst en ordinarie, och å den stämma, som sist hålles, biträdts af minst två tredjedelar af de röstande. Lag samma vare om beslut, som i 26 § afses, ändå att det ej innefattar ändring i bolagsordningen.

Är för giltighet af beslut, hvarom nu är sagdt, något ytterligare vilkor i bolagsordningen bestämdt, lände ock det till efterrättelse.

34 §.

Jemte hvad i 32 och 33 §§ är om utöfvande af rösträtt och fattande af beslut å bolagsstämma stadgadt, gälle, der ej annorlunda finnes i bolagsordningen bestämdt:

att hvarje aktie berättigar till en röst;

att frånvarande aktieegares rösträtt må genom ombud utöfvas;

att såsom bolagets beslut gäller den mening, för hvilken de flesta rösterna afgifvas; och

att vid lika röstetal val afgöres genom lottning, men i andra frågor den mening gäller, som biträdes af de fleste röstande eller, om jemväl antalet röstande är lika, af stämmans ordförande.

35 §.

Beslut om ändring af bolagsordningen skall registreras. Styrelsen skall härom ofördröjligen göra ansökning och dervid foga, i två exemplar, med

styrelseledamöternas egenhändiga, bevittnade namnunderskrifter styrkta utdrag af protokoll, som i det ärende förts.

36 §.

Ordinarie bolagsstämma skall hållas inom åtta månader efter utgången af hvarje räkenskapsår. Å den stämma skall styrelsen framlägga förvaltningsberättelse jemte balansräkning för det förflutna året tillika med det utlåtande, som enligt 50 § bör af revisorerna afgifvas.

Minst åtta dagar före ordinarie bolagsstämma skall förteckning å de ärenden, som dervid skola förekomma, genom styrelsens försorg hållas för aktieegarne tillgänglig. Ärende, som ej varit å förteckningen upptaget, må ej utan samtlige närvarandes samtycke vid stämman till afgörande företagas, der det ej omedelbart föranledes af förvaltningsberättelsen eller balansräkningen eller revisorernas utlåtande, eller ock enligt bolagsordningen skall vid stämman afgöras.

Vill aktieegare hänskjuta ärende till pröfning å stämman, göre hos styrelsen anmälan derom minst fjorton dagar före stämman.

37 §.

Styrelsen ege, när den finner lämpligt, kalla aktieegarne till extra bolagsstämma.

Sådan stämma skall af styrelsen utlysas, då det för uppgifvet ändamål skriftligen påfordras af aktieegare med ett sammanlagdt aktiebelopp utgörande minst en tiondedel af hela aktiekapitalet eller den mindre del deraf, som må vara i bolagsordningen bestämd.

Vid extra bolagsstämma må ej till afgörande företagas ärende, som ej varit i kallelsen till stämman angifvet.

38 §.

Har styrelsen ej senast fjorton dagar efter påfordran, hvarom i 37 § är sagdt, utlyst bolagsstämma att hållas inom en månad, der ej annat af bolagsordningen föranledes, eller underlåter styrelsen att i föreskrifven ordning kalla aktieegarne till ordinarie bolagsstämma, har magistrat eller kronofogde i orten att, på anmälan af aktieegare, ofördröjligen utlysa bolagsstämma.

39 §.

Menar styrelsen eller ledamot deraf eller aktieegare, att beslut, som å bolagsstämma fattats, icke i behörig ordning tillkommit eller eljest strider mot lag eller författning eller mot bolagsordningen, ege derå tala genom stämning å bolaget inom två månader från beslutets dag. Försummas det, vare rätt till talan förlorad.

Hvad om klander af bolagsstämmobeslut nu är sagdt gälle ock, der aktietecknare vill tala å beslut, som fattats vid sammanträde, hvarom i 16 § förmäles.

40 §.

Aktiebolag skall företrädas af en styrelse, bestående af en eller flere ledamöter.

Ledamot af styrelsen skall vara i Sverige bosatt svensk eller norsk undersåte, der ej för särskildt fall Konungen medgifver, att styrelsen må till viss del, dock högst en tredjedel af hela antalet, bestå af främmande undersåtar eller å utrikes ort bosatte svenske eller norske undersåtar.

Val af styrelseledamot må ej afse längre tid än fem år. Styrelseledamot må, ändå att den tid, för hvilken han blifvit vald, ej gått till ända, kunna genom beslut å bolagsstämma från uppdraget skiljas.

Ändring i styrelsens sammansättning skall ofördröjligen för registrering anmälas.

41 §.

Stämning eller annat offentlig myndighets bud skall anses hafva kommit aktiebolag till handa, då någon af styrelsens ledamöter i laga ordning erhållit del deraf.

Vill styrelsen klandra beslut, som å bolagsstämma fattats, eller eljest kära till bolaget, kalle aktieegarne till bolagsstämma för val af ombud att i den tvist föra bolagets talan. Stämning skall anses delgifven, då den blifvit å stämman föredragen; dock vare i fall, som i 39 § afses, styrelsens rätt till talan bevarad, om inom der stadgad tid stämman blifvit utlyst att ofördröjligen hållas.

42 §.

Skriftlig afhandling, som för aktiebolag ingås, skall undertecknas å dess vägnar och med utsättande af dess firma. Vid firmateckning skola de, som äro berättigade att teckna firman, jemväl underskrifva sina namn.

Firman skall, der ej annorlunda blifvit bestämdt, tecknas af styrelsens alla ledamöter gemensamt.

Är afhandling, som för bolaget ingås, ej behörigen underskrifven å dess vägnar, svare de, som afhandlingen underskrifvit, för hvad sålunda slutits, en för alla och alla för en, såsom för egen skuld.

43 §.

Inskränkning i styrelsens befogenhet att företräda bolaget vare utan verkan mot en hvar, som ej visas hafva om den inskränkning egt kännedom.

Bestämmelse, innefattande sådan inskränkning, må ej registreras.

44 §.

Styrelsen ege förordna ombud att å bolagets vägnar söka, kära och svara, så ock eljest bolagets talan föra.

Ej må dock prokurist för bolaget antagas.

45 §.

Såsom styrelsens beslut gälle, der ej annorlunda är i bolagsordningen bestämdt, den mening, om hvilken vid sammanträde de fleste röstande förenat sig, men vid lika röstetal den mening, som biträdes af ordföranden vid sammanträdet.

Ledamot af styrelsen ege ej deltaga i afgörande af fråga, hvari hans enskilda rätt är mot bolagets stridande.

46 §.

Styrelsen åligge att vid fullgörandet af sitt uppdrag ställa sig till efterrättelse de särskilda föreskrifter, som af bolaget meddelas och ej strida mot lag eller författning eller mot bolagsordningen.

47 §.

Öfver aktiebolags samtliga aktier skall genom styrelsens försorg hållas förteckning, i hvilken skola upptagas de ursprunglige aktieegarne samt införas de förändringar i eganderätten till aktie, som hos styrelsen anmälas.

Af den förteckning ege en hvar vid anfordran taga kännedom.

48 §.

Den förvaltningsberättelse, som styrelsen, efter ty i 36 § sägs, har att för hvarje år å bolagsstämma framlägga, skall uttryckligen angifva den vinst eller förlust, som af rörelsen under året uppkommit.

Förvaltningsberättelsen och balansräkningen skola minst en månad före stämman tillhandahållas revisorerna samt, tillika med desses utlåtande, minst åtta dagar före stämman i tillräckligt antal exemplar hållas för aktieegarne tillgängliga.

49 §.

Å den bolagsstämma, der styrelsens förvaltningsberättelse och balansräkningen jemte revisorernas utlåtande framläggas, skall jemväl till behandling företagas frågan om beviljande af ansvarsfrihet åt styrelsen för den tid berättelsen omfattar.

Yrkas af aktieegare med ett sammanlagdt aktiebelopp utgörande minst en tiondedel af hela aktiekapitalet, att med afgörande af den fråga skall anstå till fortsatt stämma inom två månader, må sådant anstånd ej förvägras.

Varder talan å förvaltningen under den tid berättelsen omfattar ej anstäld inom ett år från det berättelsen å bolagsstämma framlades, vare så ansedt, som om ansvarsfrihet blifvit beviljad.

Utan hinder deraf att ansvarsfrihet beviljats, ege bolaget att, inom två år från det förvaltningsberättelsen å bolagsstämma framlades, i afseende å förvaltningen anställa talan mot styrelseledamot, som visas hafva i berättelsen eller balansräkningen mot bättre vetande meddelat origtig uppgift, der denna kan antagas hafva å beslutet om ansvarsfrihet inverkat.

50 §.

Styrelsens förvaltning och bolagets räkenskaper skola granskas af en eller flere revisorer. Öfver granskningen skall för hvarje år skriftligt utlåtande afgifvas.

Val af revisor må ej afse längre tid än två år. Revisor må, ändå att den tid, för hvilken han blifvit vald, ej gått till ända, kunna genom beslut å bolagsstämma från uppdraget skiljas.

Hvad i 46 § är om styrelse stadgadt skall ega motsvarande tillämpning å revisorer.

51 §.

Revisor skall ega ständig tillgång till bolagets alla böcker, räkenskaper och andra handlingar; och må af honom begärd upplysning angående förvaltningen ej af styrelsen förvägras.

Der granskningen dertill föranleder, må revisorerna skriftligen med angifvande af skälet påfordra, att extra bolagsstämma skall af styrelsen utlysas. Har sådan påfordran skett, skall hvad i 38 § sägs ega motsvarande tillämpning.

52 §.

Hafva revisorer i sitt utlåtande mot bättre vetande lemnat origtig uppgift eller uppsåtligen underlåtit att göra anmärkning mot dylik, i förvaltningsberättelsen, eller balansräkningen meddelad uppgift, eller vid fullgörandet af sitt uppdrag visat grof vårdslöshet, vare de, som låtit sådant komma sig till last, bolaget ansvarige för all deraf uppkommande skada, en för alla och alla för en. Ej må dock talan härom anställas sedan två år förflutit från det revisorernas utlåtande å bolagsstämma framlades.

53 §.

Afträdes aktiebolags egendom till konkurs, som börjar inom två år från det förvaltningsberättelsen å bolagsstämma framlades, ege konkursboet, ändå att ansvarsfrihet blifvit styrelsen beviljad, anställa klander å förvaltningen för det räkenskapsår berättelsen afser.

Inträffar konkurs inom två år från det revisorernas utlåtande å bolagsstämma framlades, stånde konkursboet öppet att mot dem anställa sådan talan, som i 52 § förmäles.

Talan, hvarom i denna § sägs, skall anhängiggöras inom en månad från inställelsedagen, eller, der tiden för talans anställande af bolaget, efter ty ofvan är sagdt, då ännu ej gått till ända, inom utgången af den tid. Försummas det, vare rätt till talan förlorad.

54 §.

Har antalet aktieegare nedgått under fem, eller har enligt vederbörligen pröfvad balansräkning aktiekapitalet till två tredjedelar eller till den mindre del, som kan vara i bolagsordningen bestämd, gått förloradt, skall, der ej inom tre månader tillräckligt antal aktieegare inträder eller bristen i aktiekapitalet fylles, bolaget upplösas och liqvidation verkställas, vid äfventyr att de, som med vetskap om förhållandet deltaga i beslut om fortsättande af bolagets verksamhet eller handla å dess vägnar, svara för uppkommande förbindelser, en för alla och alla för en.

55 §.

Finnes aktiebolag sakna till registret anmäld, behörig styrelse, ege aktieegare eller borgenär hos rätten eller domaren göra ansökning om bolagets upplösning. Kungörelse härom med uppgift om tiden, när ansökningen kommer att af rätten pröfvas, skall af rätten eller domaren utfärdas och minst tre månader före nämnda tid införas i allmänna tidningarne, så ock i ortstidning, genom hvilken kallelse till bolagsstämma skall bringas till aktieegarnes kännedom. Rätten eller domaren ege ock, der så äskas, förordna en eller flere gode män att emellertid såsom liqvidatorer företräda bolaget. Styrkes på utsatta tiden, att anmärkta förhållandet fortfar, förklare rätten bolaget upplöst och förordne en eller flere liqvidatorer att dess liqvidation verkställa.

Om beslut, hvarigenom bolaget förklarats upplöst, så ock om förordnande, som enligt denna § meddelas, skall underrättelse ofördröjligen genom rättens eller domarens försorg afsändas för registrering.

56 §.

Afträdes aktiebolags egendom till konkurs, skall bolaget anses upplöst den dag, då dess konkursansökning till rätten eller domaren ingafs, eller, i anledning af borgenärs ansökning om konkurs, offentlig stämning utfärdades. Underrättelse om den offentliga stämningen skall, samtidigt med kungörelsen derom, genom rättens eller domarens försorg afsändas för registrering.

57 §.

Under konkursen företrädes bolaget såsom konkursgäldenär af styrelsen eller, der bolaget vid konkursens början var upplöst, af liqvidatorerna; dock må ny styrelse eller nya liqvidatorer kunna under konkursens fortgång i behörig ordning utses.

58 §.

Upplöses aktiebolag af annan anledning än i 55 eller 56 § sägs, skall liqvidation verkställas af styrelsens ledamöter såsom liqvidatorer, der ej, till följd af bolagsordningens bestämmelse eller bolagets beslut, en eller flere särskilde liqvidatorer utses. Uppdraget att vara liqvidator anses gälla intill dess liqvidationen blifvit afslutad, men må när som helst kunna af bolaget återkallas.

Liqvidatorerna skola ofördröjligen för registrering anmäla upplösning, hvarom i denna § sägs, med uppgift å dem, som ega verkställa liqvidationen och teckna bolagets firma. Afgår liqvidator eller utses ny sådan, skall ock derom anmälan för registrering ofördröjligen göras.

59 §.

Liqvidatorerna åligge att ofördröjligen söka årsstämning å aktiebolagets okände borgenärer samt att förteckna dess tillgångar och skulder och uppgöra balansräkning.

Så snart utan uppenbar skada ske kan, skall bolagets egendom i penningar förvandlas.

60 §.

Om liqvidatorers befogenhet att företräda aktiebolag och deras skyldigheter gälle i tillämpliga delar hvad angående styrelse är stadgadt; dock ege liqvidatorer ej, utan särskildt, af bolaget erhållet bemyndigande, afyttra dess fasta egendom annorledes än genom försäljning å offentlig auktion.

61 §.

Under liqvidation skall bolagets firma tecknas med tillägg af orden »i liqvidation».

I öfrigt skall hvad i 42 § finnes föreskrifvet i fråga om underskrifvande af afhandling, som under bolagets bestånd å dess vägnar ingås, så ock om påföljd för försummelse härutinnan ega motsvarande tillämpning under bolagets liqvidation.

62 §.

Innan den i årsstämningen utsatta inställelsedag förbi är och all veterlig gäld blifvit betald, må bolagets tillgångar ej mellan aktieegarne skiftas.

Då liqvidationen afslutats, skall anmälan derom ofördröjligen af liqvidatorerna för registrering göras.

63 §.

Åtnöjes aktieegare ej med bolagsskifte eller med åtgärd, som under liqvidationen vidtagits, skall han sin talan hos domstol anhängiggöra inom ett år från den dag liqvidationen afslutades. Försummas det, hafve han sin talan förlorat.

64 §.

Aktiebolag vare uti de mål, för hvilka ej annorlunda genom lag stadgas, lydande under allmän underrätt i den ort, der styrelsen enligt bolagsordningen har sitt säte.

Innehåller bolagsordningen föreskrift, att tvister mellan bolaget och styrelsen eller ledamot deraf eller aktieegare skola hänskjutas till afgörande af en eller flere skiljemän, ege den föreskrift samma verkan, som skiljeaftal tillkommer, och gälle om påkallande af föreskriftens tillämpning hvad om stämning i denna lag finnes stadgadt.

65 §.

Öfverträda styrelseledamöter, liqvidatorer eller aktieegare denna lag eller bolagsordningen, svare de för all deraf uppkommande skada, en för alla och alla för en.

66 §.

Hos den myndighet i Stockholm, som Konungen bestämmer, skall föras aktiebolagsregister för inskrifning af de uppgifter, hvilka enligt denna lag

skola för registrering anmälas eller hvilkas intagande i registret eljest är eller varder föreskrifvet.

För anmälningsskyldighetens fullgörande svare styrelseledamöterna eller, der bolaget är upplöst annorledes än genom konkurs, liqvidatorerna.

67 §.

Anmälan till registret skall göras skriftligen och vara åtföljd af stadgade afgifter för registreringen och dess kungörande. Aflemnas anmälan genom ombud, eller insändes den med posten, skall underskriften vara af vittnen styrkt.

Då aktiebolags registrering sökes, skall en hvar, som är berättigad att teckna dess firma, på samma gång egenhändigt inskrifva firmateckningen i registret eller i särskildt bihang till detta, så vida icke teckningen verkstälts å anmälningsskriften och blifvit af vittnen styrkt. På enahanda sätt skall förfaras, då anmälan sker derom, att någon blifvit berättigad att teckna förut anmäld firma.

68 §.

Har den anmälande icke iakttagit de föreskrifter, som finnas för hvarje särskildt fall stadgade, eller pröfvas bolagsordning eller beslut, som för registrering anmäles, icke hafva i föreskrifven ordning tillkommit eller ej stå i öfverensstämmelse med föreskrifterna i denna lag eller eljest strida mot lag eller författning, skall registrering vägras. Aktiebolags registrering skall jemväl vägras, der, enligt den af styrelseledamöterna lemnade uppgift, aktiekapitalet ej uppgår till det belopp, hvartill det enligt bolagsordningen lägst må bestämmas, så ock der, enligt samma uppgift, ej minst hälften af aktiekapitalet blifvit inbetald.

Vägras registrering, skall registreringsmyndigheten ofördröjligen hålla sökanden till handa eller, om han uppgifvit fullständig adress, till honom med allmänna posten öfversända skriftlig underrättelse om beslutet med skälen derför.

Är sökanden med beslutet missnöjd, ege han att, vid talans förlust, innan klockan tolf å sextionde dagen från beslutets dag deröfver anföra besvär hos Konungen.

69 §.

Beviljas aktiebolags registrering, låte registreringsmyndigheten i registret införa:

1) dagen för bolagsordningens antagande;

2) bolagets firma;

3) föremålet för bolagets verksamhet;

4) den ort, der styrelsen har sitt säte;

5) det belopp, hvartill, enligt den af styrelseledamöterna lemnade uppgift, aktiekapitalet uppgår, så ock, der aktiekapitalet skall kunna, utan ändring i bolagsordningen, bestämmas till lägre eller högre belopp, minimikapitalet och maximikapitalet;

6) å hvilket belopp aktie skall lyda, samt huruvida aktiebrefven skola ställas till innehafvaren eller till viss man;

7) huru stor del af aktiekapitalet blifvit, enligt den af styrelseledamöterna lemnade uppgift, inbetald, samt, der ej aktierna till fullo inbetalts, inom hvilken tid återstående inbetalningen sist skall fullgöras;

8) huru kallelse till bolagsstämma skall ske och andra meddelanden bringas till aktieegarnes kännedom;

9) styrelseledamöternas fullständiga namn och hemvist;

10) hvilken eller hvilka bland styrelseledamöterna äro berättigade att teckna firman.

Innehåller bolagsordningen förbehåll, hvarom i 25 eller 28 § förmäles, eller bestämmelse om företrädesrätt åt vissa aktier, skall ock derom anteckning i registret göras.

Det ena exemplaret af bolagsordningen, försedt med bevis om registreringen, skall jemte teckningslistorna i hufvudskrift till sökanden återställas.

70 §.

Anmäles ändring i förhållande, hvarom inskrifning i registret skett, skall den, der registrering beviljas, i registret anmärkas.

Registreras ändring i bolagsordningen, skall ena exemplaret af det protokoll, som innehåller beslutet om ändringen, till sökanden återställas, försedt med bevis om registreringen. Sker ändring i firman, skall ny, fullständig inskrifning i registret göras.

71 §.

Hvad i registret införes, med undantag af underrättelse om konkurs, hvarom i 56 § förmäles, skall genom registreringsmyndighetens försorg ofördröjligen kungöras i allmänna tidningarne.

En samling för hela riket af hvad sålunda kungjorts skall genom det allmännas försorg efter hand befordras till trycket och förses med register för hvarje år.

Anmälningsskrifter med dervid fogade handlingar skola, särskildt för hvarje bolag, såsom bilagor till registret förvaras.

72 §.

Närmare föreskrifter om registrets förande, de i 71 § stadgade kungörelser, afgifterna för registreringen och för dess kungörande samt tid och sätt för utgifvande af den i nämnda § omförmälda samling meddelas af Konungen.

73 §.

Menar någon, att en i registret verkstäld inskrifning länder honom till förfång, må talan om registreringens upphäfvande föras vid Stockholms rådstufvurätt.

74 §.

Har genom laga kraft egande dom blifvit förklaradt, att en i registret gjord inskrifning ej bort ske, eller att något förhållande, hvarom inskrifning skett, ändrats eller upphört, skall, på begäran af någondera parten, anteckning derom göras i registret. Underrättelse om sådan anteckning skall så kungöras, som i 71 § sägs.

Varder, sedan i registret anteckning om aktiebolags konkurs gjorts, af öfverrätt förklaradt, att offentlig stämning ej bort utfärdas, skall anteckningen, på derom gjord ansökning, ur registret afföras. Lag samma vare i fråga om anteckning rörande beslutad nedsättning af aktiekapitalet, efter ty i 26 § sägs, der ansökningen om nedsättning genom laga kraft egande beslut afslagits eller frågan om nedsättning eljest förfallit.

75 §.

Det, som i enlighet med denna lag blifvit infördt i registret och kungjordt i allmänna tidningarne, skall anses hafva kommit till tredje mans kännedom, der ej af omständigheterna framgår, att han hvarken haft eller bort hafva kunskap derom.

Innan sådant kungörande skett, kan det förhållande, som blifvit eller bort blifva i registret antecknadt, icke med laga verkan åberopas mot annan än den, som visas hafva derom egt vetskap.

76 §.

Hvar, som i anmälan till registrering mot bättre vetande meddelar origtig uppgift, straffes med böter från och med femtio till och med två tusen kronor, der ej å förseelsen straff är i allmänna strafflagen utsatt.

77 §.

Bryter någon mot hvad i 4 § 2 eller 3 mom. finnes stadgadt, eller underlåter styrelseledamot att iakttaga föreskrift, som i 20 §, 21 § 1 mom., 22 § 3 mom., 35 §, 40 § 4 mom. eller 47 § är meddelad, straffes med böter från och med fem till och med fem hundra kronor.

Lag samma vare om liqvidator, som ej fullgör hvad honom enligt 58 § 2 mom. eller 62 § 2 mom. åligger.

78 §.

Böter, som enligt denna lag ådömas, tillfalla kronan. Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skola de förvandlas efter allmän strafflag.

---

79 §.

Om bankaktiebolag, så ock om aktiebolag, som drifva försäkringsrörelse, är särskildt stadgadt.

Genom denna lag göres ej ändring i hvad om bolag för verksamhet af visst slag eljest är i lag eller författning särskildt stadgadt.

80 §.

Genom denna lag upphäfvas:

förordningen om aktiebolag den 6 Oktober 1848; samt

lagen angående förändrad lydelse af 14 § i samma förordning den 19 November 1886.

81 §.

Denna lag skall träda i kraft den 1 Januari 1897.

Rättigheter och skyldigheter, som dessförinnan uppkommit, skola bedömas efter äldre lag.

Å bolag, hvars ordning blifvit af Konungen stadfäst, skola bestämmelserna i denna lag icke ega tillämpning så vidt de afse ämnen, rörande hvilka blifvit i bolagsordningen särskildt stadgadt, utan gälle derutinnan hvad bolagsordningen innehåller; dock att i fråga om ändring i bolagsordningen, om det sätt, hvarpå bolaget skall företrädas och dess firma tecknas, om delgifning af stämning eller annat offentlig myndighets bud, om liqvidation och om registrering denna lag gäller till efterrättelse. Konungen meddelar de öfvergångsstadganden, som i afseende på sådant bolags införande i registret må finnas vara erforderliga.

Det alla, som vederbör, hafva sig hörsamligen att efterrätta. Till yttermera visso hafve Vi detta med egen hand underskrifvit och med Vårt Kongl. sigill bekräfta låtit. Stockholms slott den 28 Juni 1895.

OSCAR.

(L. S.)

AUG. ÖSTERGREN.

(Justitiedepartementet.)

N:r 65, 3 ark. Stockholm 1895. Kungl. Boktryckeriet, P. A. Norstedt & Söner.

1895. SVENSK FÖRFATTNINGS-SAMLING. N:r 66.

(Detta nummer har från trycket utkommit den 5 Augusti 1895.)

(Rubrik och datum kungöras från predikstolen.)

Lag,

om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet;

gifven Stockholms slott den 28 Juni 1895.

Vi OSCAR, **med Guds nåde, Sveriges, Norges, Götes och Vendes Konung,** göre veterligt: att Vi, med Riksdagen, funnit godt i nåder stadga och förordna som följer:

Om registrerade föreningar i allmänhet.

1 §.

Förening för ekonomisk verksamhet med syfte
att åt medlemmarne anskaffa lifsmedel eller andra förnödenheter, eller
att afsätta alster af medlemmarnes verksamhet, eller
att bereda bostäder åt medlemmarne, eller
att på annat dermed jemförligt sätt främja medlemmarnes intressen,
må, der den består af minst fem medlemmar samt i enlighet med denna lag antagit stadgar och utsett styrelse, kunna, på sätt nedan sägs, varda registrerad.

2 §.

Innan förening för ekonomisk verksamhet med sådant syfte, som i 1 § sägs, blifvit registrerad, kan den ej förvärfva rättigheter eller ikläda sig skyldigheter, ej heller inför domstol eller annan myndighet söka, kära eller svara.

Ingås förbindelse å förenings vägnar innan den blifvit registrerad, vare de, som ingått förbindelsen, ansvarige derför såsom för annan sin gäld, en för alla och alla för en.

3 §.

Ansökning om förenings registrering skall af dess styrelse göras.

Sådan ansökning skall innehålla ej mindre uppgift å styrelseledamöternas fullständiga namn äfvensom om deras nationalitet och hemvist, än ock, der föreningens firma ej skall tecknas af styrelsens alla ledamöter gemensamt, uppgift å den eller dem, som äro berättigade att teckna firman, samt vara åtföljd af:

1) två med styrelseledamöternas egenhändiga, bevittnade namnunderskrifter till rigtigheten styrkta exemplar af föreningens stadgar äfvensom på enahanda sätt styrkt förteckning å föreningens medlemmar;

2) protokoll vid sammanträde med föreningens medlemmar, utvisande att stadgarne blifvit antagna och styrelse utsedd.

4 §.

Vid förenings bildande skola medlemmarne bestämma, huruvida allenast föreningens tillgångar, förfallna men ej guldna insatser och andra afgifter inräknade, skola häfta för dess förbindelser, eller medlemmarne åtaga sig till visst belopp begränsad personlig ansvarighet för föreningens förbindelser.

5 §.

Förenings stadgar skola angifva:

1) föreningens firma;

2) föremålet för föreningens verksamhet;

3) den ort, der föreningens styrelse skall hafva sitt säte;

4) den insats, med hvilken hvarje medlem skall i föreningen deltaga, huru insatserna skola göras, samt huruvida medlem må deltaga i föreningen med högre belopp än enkel insats;

5) huru för föreningens förbindelser skall ansvaras;

6) huru styrelsen skall sammansättas och grunderna för dess beslutförhet;

7) huru revision af styrelsens förvaltning skall ske;

8) huruvida räkenskapsafslutning skall ske för år eller oftare samt tiden derför;

9) huru ofta ordinarie sammanträde skall hållas;

10) huru kallelse till sammanträde skall ske och andra meddelanden bringas till medlemmarnes kännedom.

6 §.

Förenings firma skall innehålla ordet »förening» samt, der medlemmarne ej åtaga sig personlig ansvarighet, orden »utan personlig ansvarighet», och, der medlemmarne åtaga sig till visst belopp begränsad personlig ansvarighet, orden »med begränsad personlig ansvarighet». Ej må firman innehålla personnamn eller ordet »bolag».

Ny firma skall tydligt skilja sig från andra, hos samma myndighet förut enligt bestämmelserna i denna lag registrerade, ännu bestående firmor.

7 §.

Nya medlemmar må när som helst, efter ansökning, kunna i förening intagas. Ansökningen, som skall vara försedd med sökandens egenhändiga, bevittnade underskrift, pröfvas af styrelsen, der ej annorlunda är i stadgarne bestämdt.

8 §.

Medlem ege att, efter uppsägning, som skall vara försedd med hans egenhändiga, bevittnade underskrift, utträda ur föreningen; dock må i stadgarne kunna föreskrifvas, att uppsägning ej får ske förr än efter viss tid, högst två år, från inträdet i föreningen.

9 §.

Medlem må kunna, der han genom laga kraft egande dom förklarats förlustig medborgerligt förtroende eller blifvit ställd under framtiden för brott, som kan medföra sådan påföljd, så ock eljest på grund, som kan vara i stadgarne bestämd, ur föreningen uteslutas.

10 §.

Afliden medlems make eller arfvinge vare ej berättigad att i den aflidnes ställe inträda såsom medlem i föreningen, der ej annorlunda finnes i stadgarne bestämdt.

11 §.

Afgång ur förening skall anses ega rum vid den tid för räkenskapsafslutning, som infaller näst efter en månad sedan medlemmen uppsagt sig till utträde, uteslutits eller aflidit; dock vare medlem, som blifvit, efter ty i 9 § sägs, ur föreningen utesluten, genast förlustig rättigheten att deltaga i öfverläggningar och beslut om föreningens angelägenheter.

12 §.

Då medlem afgått, ege han eller hans rättsinnehafvare utfå ej mindre, sex månader från afgången, den inbetalda insatsen, i den mån föreningens behållna tillgångar, enligt den vid tiden för afgången uppgjorda räkenskapsafslutning, dertill förslå utan anlitande af reservfond eller förnärmande af öfrige medlemmars lika rätt, än ock, i samma ordning som öfrige medlemmarne, hvad på den afgångne belöper af beslutad vinstutdelning; dock skall, der föreningen genom konkurs eller annorledes upplöses inom sex månader från det medlem afgått, hans rätt att utfå insats bedömas efter de i 44 § om skifte af förenings tillgångar gifna föreskrifter.

Innehålla föreningens stadgar inskränkning i afgående medlems rätt, hvarom nu är sagdt, lände den till efterrättelse.

13 §.

Afträdes förenings egendom till konkurs, som börjar inom tolf månader från det medlem afgick, vare den afgångne pligtig, så vidt föreningens borgenärers rätt rörer, att återbära hvad han af sin insats utfått.

14 §.

Har någon genom annat fång än arf eller giftorätt förvärfvat medlems andel i föreningen, och vill han ej i föreningen inträda, eller vägras honom

inträde, då han sådant begär, ege samma rätt till uppsägning som medlem; och gälle, der uppsägning sker, om hans rätt att utfå insats och vinst, så ock om hans skyldighet att i visst fall återbära insatsen hvad i 12 och 13 §§ finnes angående afgången medlem stadgadt.

15 §.

Under förenings bestånd må ej vinstutdelning göras i vidsträcktare mån, än att återstående tillgångarne, enligt föreningens behörigen granskade räkenskaper, öfverskjuta skulderna med minst det belopp, som motsvarar insatserna, i den mån de redan inbetalts eller äro till betalning förfallna, jemte reservfond.

16 §.

Föreningsmedlems rätt att deltaga i handhafvandet af föreningens angelägenheter utöfvas å sammanträde. Der ege hvarje medlem, som behörigen anmäler sig till deltagande i förhandlingarne, rösträtt; dock må i stadgarne kunna bestämmas, att rösträtt ej må utöfvas af den, som ej fullgjort hvad honom såsom medlem åligger.

Ej må någon för egen del eller såsom ombud för annan deltaga i afgörande af fråga, hvari hans enskilda rätt är mot föreningens stridande; och må för ty ledamot af styrelsen ej deltaga i beslut om ansvarsfrihet för förvaltningsåtgärd, för hvilken han är ansvarig, ej heller i val af revisor.

Öfver beslut, som å sammanträde fattas, skall genom styrelsens försorg protokoll föras. Senast fjorton dagar efter sammanträdet skall protokollet vara för föreningsmedlemmarne tillgängligt.

17 §.

Beslut, hvarigenom medlemmarnes ansvarighet för föreningens förbindelser skärpes, vare ej giltigt, med mindre samtlige medlemmarne derom förenat sig.

Beslut om annan ändring af stadgarne eller om föreningens upplösning af annan orsak än i 36 § sägs vare ej giltigt, med mindre samtlige medlemmarne förenat sig derom eller beslutet fattats å två på hvarandra följande sammanträden, deraf minst ett ordinarie, och å det sammanträde, som

sist hålles, biträdts af minst två tredjedelar af de röstande. Är härutöfver något vilkor för beslutets giltighet i stadgarne bestämdt, lände ock det till efterrättelse.

18 §.

Jemte hvad i 16 och 17 §§ är om utöfvande af rösträtt och fattande af beslut å sammanträde stadgadt, gälle, der ej annorlunda finnes i stadgarne bestämdt:

att hvarje medlem eger en röst;

att medlem är berättigad att sin rösträtt å annan medlem öfverlåta;

att ingen må på grund af fullmagt utöfva rösträtt för mer än en medlem;

att såsom föreningens beslut gäller den mening, för hvilken de flesta rösterna afgifvas; och

att, vid lika röstetal, val afgöres genom lottning, men i andra frågor den mening gäller, som biträdes af ordföranden vid sammanträdet.

19 §.

Beslut om ändring af stadgarne skall registreras. Styrelsen skall härom ofördröjligen göra ansökning och dervid foga, i två exemplar, med styrelseledamöternas egenhändiga, bevittnade namnunderskrifter styrkta utdrag af protokoll, som i det ärende förts.

Beslut, som innefattar lindring af den medlemmarne enligt stadgarne åliggande skyldighet att i föreningen göra insats eller inskränkning i den personliga ansvarighet för föreningens förbindelser de enligt stadgarne åtagit sig, må ej gå i verkställighet förrän ett år förflutit från det beslutet registrerades.

20 §.

Styrelsen ege, när den finner lämpligt, kalla föreningens medlemmar till extra sammanträde.

Sådant sammanträde skall af styrelsen utlysas, då det för uppgifvet ändamål skriftligen påfordras af minst en tiondedel af samtlige föreningsmedlemmarne eller det mindre antal, som må vara i stadgarne bestämdt.

21 §.

Har styrelsen ej senast fjorton dagar efter påfordran, hvarom i 20 § är sagdt, utlyst sammanträde att hållas inom en månad, der ej annat af stadgarne föranledes, eller underlåter styrelsen att i föreskrifven ordning kalla föreningens medlemmar till ordinarie sammanträde, har magistrat eller kronofogde i orten att, på anmälan af föreningsmedlem, ofördröjligen utlysa sammanträde.

22 §.

Menar styrelsen eller ledamot deraf eller föreningsmedlem, att beslut, som å sammanträde fattats, icke i behörig ordning tillkommit eller eljest strider mot lag eller författning eller mot föreningens stadgar, ege derå tala genom stämning å föreningen inom två månader från beslutets dag. Försummas det, vare rätt till talan förlorad.

23 §.

Förening skall företrädas af en styrelse, bestående af en eller flere föreningsmedlemmar.

Ledamot af styrelsen skall vara i Sverige bosatt svensk eller norsk undersåte.

Val af styrelseledamot må ej afse längre tid än två år. Styrelseledamot må, ändå att den tid, för hvilken han blifvit vald, ej gått till ända, kunna genom beslut å sammanträde från uppdraget skiljas.

Ändring i styrelsens sammansättning skall ofördröjligen för registrering anmälas.

24 §.

Stämning eller annat offentlig myndighets bud skall anses hafva kommit förening tillhanda, då någon af styrelsens ledamöter i laga ordning erhållit del deraf.

Vill styrelsen eller ledamot deraf klandra beslut, som å sammanträde fattats, eller eljest kära till föreningen, delgifve stämningen föreningens revisor eller, der flere revisorer äro utsedde, någon af dem; och åligge det

den, som af stämningen erhållit del, att ofördröjligen kalla föreningens medlemmar till sammanträde för val af ombud att i den tvist föra föreningens talan.

25 §.

Skriftlig afhandling, som för förening ingås, skall undertecknas å dess vägnar och med utsättande af dess firma. Vid firmateckning skola de, som äro berättigade att teckna firman, jemväl underskrifva sina namn.

Firman skall, der ej annorlunda blifvit bestämdt, tecknas af styrelsens alla ledamöter gemensamt.

Är afhandling, som för föreningen ingås, ej behörigen underskrifven å dess vägnar, svare de, som afhandlingen underskrifvit, för hvad sålunda slutits, en för alla och alla för en, såsom för egen skuld.

26 §.

Inskränkning i styrelsens befogenhet att företräda föreningen vare utan verkan mot en hvar, som ej visas hafva om den inskränkning egt kännedom.

Bestämmelse, innefattande sådan inskränkning, må ej registreras.

27 §.

Styrelsen ege förordna ombud att å föreningens vägnar söka, kära och svara, så ock eljest föreningens talan föra.

Ej må dock prokurist för förening antagas.

28 §.

Såsom styrelsens beslut gälle, der ej annorlunda är i stadgarne bestämdt, den mening, om hvilken vid sammanträde de fleste röstande förenat sig, men vid lika röstetal den mening, som biträdes af ordföranden vid sammanträdet.

Ledamot af styrelsen ege ej deltaga i afgörande af fråga, hvari hans enskilda rätt är mot föreningens stridande.

29 §.

Styrelsen åligge att vid fullgörandet af sitt uppdrag ställa sig till efterrättelse de särskilda föreskrifter, som af föreningen meddelas och ej strida mot lag eller författning eller mot föreningens stadgar.

30 §.

Öfver förenings medlemmar skall genom styrelsens försorg hållas förteckning. Af den förteckning ege en hvar vid anfordran taga kännedom.

31 §.

Förvaltningsredogörelse skall af styrelsen å sammanträde afgifvas. Fråga om beviljande af ansvarsfrihet för den tid redogörelsen omfattar må kunna till afgörande vid nytt sammanträde uppskjutas.

Varder talan å förvaltningen under den tid redogörelsen omfattar ej anstäld inom ett år från det redogörelsen å sammanträde afgafs, vare så ansedt, som om ansvarsfrihet blifvit beviljad.

Utan hinder deraf att ansvarsfrihet beviljats, ege föreningen att, inom två år från det redogörelsen å sammanträde afgafs, i afseende å förvaltningen anställa talan mot styrelseledamot, som visas hafva i redogörelsen mot bättre vetande meddelat origtig uppgift, der denna kan antagas hafva å beslutet om ansvarsfrihet inverkat.

32 §.

Styrelsens förvaltning och föreningens räkenskaper skola granskas af en eller flere revisorer. Öfver granskningen skall å sammanträde afgifvas utlåtande.

Val af revisor må ej afse längre tid än två år. Revisor må, ändå att den tid, för hvilken han blifvit vald, ej gått till ända, kunna genom beslut å sammanträde från uppdraget skiljas.

Hvad i 29 § är om styrelse stadgadt skall ega motsvarande tillämpning å revisorer.

33 §.

Revisor skall ega ständig tillgång till föreningens alla böcker, räkenskaper och andra handlingar; och må af honom begärd upplysning angående förvaltningen ej af styrelsen förvägras.

Revisorerna ege kalla föreningens medlemmar till extra sammanträde, när de finna omständigheterna det påfordra.

34 §.

Hafva revisorer i sitt utlåtande mot bättre vetande lemnat origtig uppgift eller uppsåtligen underlåtit att göra anmärkning mot dylik, i förvaltningsredogörelse meddelad uppgift, eller vid fullgörandet af sitt uppdrag visat grof vårdslöshet, vare de, som låtit sådant komma sig till last, föreningen ansvarige för all deraf uppkommande skada, en för alla och alla för en. Ej må dock talan härom anställas sedan två år förflutit från det revisorernas utlåtande å sammanträde afgafs.

35 §.

Afträdes förenings egendom till konkurs, som börjar inom två år från det förvaltningsredogörelsen å sammanträde afgafs, ege konkursboet, ändå att ansvarsfrihet blifvit styrelsen beviljad, anställa klander å förvaltningen för den tid redogörelsen afser.

Inträffar konkurs inom två år från det revisorernas utlåtande å sammanträde afgafs, stånde konkursboet öppet att mot dem anställa sådan talan, som i 34 § förmäles.

Talan, hvarom i denna § sägs, skall anhängiggöras inom en månad från inställelsedagen, eller, der tiden för talans anställande af föreningen, efter ty ofvan är sagdt, då ännu ej gått till ända, inom utgången af den tid. Försummas det, vare rätt till talan förlorad.

36 §.

Har antalet föreningsmedlemmar nedgått under fem, och inträder ej inom tre månader tillräckligt antal, skall föreningen upplösas och liqvidation verkställas, vid äfventyr att de, som med vetskap om förhållandet deltaga i beslut om fortsättande af föreningens verksamhet eller handla å dess vägnar, svara för uppkommande förbindelser, en för alla och alla för en.

37 §.

Finnes förening sakna till registret anmäld, behörig styrelse, ege föreningsmedlem eller borgenär hos rätten eller domaren göra ansökning om föreningens upplösning. Kungörelse härom med uppgift om tiden, när ansökningen kommer att af rätten pröfvas, skall af rätten eller domaren ut-

färdas och minst tre månader före nämnda tid införas i allmänna tidningarne, så ock i ortstidning, genom hvilken kallelse till sammanträde skall bringas till föreningsmedlemmarnes kännedom. Rätten eller domaren ege ock, der så äskas, förordna en eller flere gode män att emellertid såsom liqvidatorer företräda föreningen. Styrkes på utsatta tiden, att anmärkta förhållandet fortfar, förklare rätten föreningen upplöst och förordne en eller flere liqvidatorer att dess liqvidation verkställa.

Om beslut, hvarigenom föreningen förklarats upplöst, så ock om förordnande, som enligt denna § meddelas, skall underrättelse ofördröjligen genom rättens eller domarens försorg afsändas för registrering.

38 §.

Afträdes förenings egendom till konkurs, skall föreningen anses upplöst den dag, då dess konkursansökning till rätten eller domaren ingafs, eller, i anledning af borgenärs ansökning om konkurs, offentlig stämning utfärdades. Underrättelse om den offentliga stämningen skall, samtidigt med kungörelsen derom, genom rättens eller domarens försorg afsändas för registrering.

39 §.

Under konkursen företrädes föreningen såsom konkursgäldenär af styrelsen eller, der föreningen vid konkursens början var upplöst, af liqvidatorerna; dock må ny styrelse eller nya liqvidatorer kunna under konkursens fortgång i behörig ordning utses.

40 §.

Upplöses förening af annan anledning än i 37 eller 38 § sägs, skall liqvidation verkställas af styrelsens ledamöter såsom liqvidatorer, der ej, till följd af stadgarnes bestämmelse eller föreningens beslut, en eller flere särskilde liqvidatorer utses. Uppdraget att vara liqvidator anses gälla intill dess liqvidationen blifvit afslutad, men må när som helst kunna af föreningen återkallas.

Liqvidatorerna skola ofördröjligen för registrering anmäla upplösning, hvarom i denna § sägs, med uppgift å dem, som ega verkställa liqvidationen och teckna föreningens firma. Afgår liqvidator eller utses ny sådan, skall ock derom anmälan för registrering ofördröjligen göras.

41 §.

Liqvidatorerna åligge att ofördröjligen söka årsstämning å föreningens okände borgenärer samt att förteckna dess tillgångar och skulder.

Så snart utan uppenbar skada ske kan, skall föreningens egendom i penningar förvandlas.

42 §.

Om liqvidatorers befogenhet att företräda förening och deras skyldigheter gälle i tillämpliga delar hvad angående styrelse är stadgadt; dock ege liqvidatorer ej, utan särskildt, af föreningen erhållet bemyndigande, afyttra dess fasta egendom annorledes än genom försäljning å offentlig auktion.

43 §.

Under liqvidation skall föreningens firma tecknas med tillägg af orden »i liqvidation».

I öfrigt skall hvad i 25 § finnes föreskrifvet i fråga om underskrifvande af afhandling, som under föreningens bestånd å dess vägnar ingås, så ock om påföljd för försummelse härutinnan ega motsvarande tillämpning under föreningens liqvidation.

44 §.

Förenings tillgångar må ej mellan medlemmarne skiftas, innan den i årsstämningen utsatta dag förbi är och all veterlig gäld blifvit betald.

Finnas, sedan föreningens alla å den i årsstämningen utsatta inställelsedag anmälda eller eljest kända skulder blifvit guldna, tillgångar, de der enligt stadgarnes bestämmelse kunna fördelas bland dem, som vid upplösningen voro medlemmar af föreningen, ege medlemmarne återbekomma en hvar sin insats eller, om tillgångarne ej dertill förslå, hvad på insatsen belöper. Uppstår öfverskott, skall det fördelas efter hufvudtalet, der ej annan grund finnes i stadgarne bestämd, eller öfverskottet enligt stadgarne skall för annat ändamål användas.

Då liqvidationen afslutats, skall anmälan derom ofördröjligen af liqvidatorerna för registrering göras.

45 §.

Åtnöjes medlem ej med skifte af föreningens tillgångar eller med åtgärd, som under liqvidationen vidtagits, skall han sin talan hos domstol anhängiggöra inom ett år från den dag liqvidationen afslutades. Försummas det, hafve han sin talan förlorat.

46 §.

Förening vare uti de mål, för hvilka ej annorlunda genom lag stadgas, lydande under allmän underrätt i den ort, der styrelsen enligt stadgarne har sitt säte.

Innehålla stadgarne föreskrift, att tvister mellan föreningen och styrelsen eller ledamot deraf eller föreningsmedlem skola hänskjutas till afgörande af en eller flere skiljemän, ege den föreskrift samma verkan, som skiljeaftal tillkommer, och gälle om påkallande af föreskriftens tillämpning hvad om stämning i denna lag finnes stadgadt.

47 §.

Öfverträda styrelseledamöter, liqvidatorer eller föreningsmedlemmar denna lag eller föreningens stadgar, svare de för all deraf uppkommande skada, en för alla och alla för en.

Särskilda bestämmelser om registrerade föreningar med personligen ansvarige medlemmar.

48 §.

Är i förenings stadgar bestämdt, att medlemmarne åtaga sig till visst belopp begränsad personlig ansvarighet för föreningens förbindelser, skola stadgarne, då de för registrering ingifvas, vara försedda med samtlige medlemmarnes egenhändiga, bevittnade namnunderskrifter.

49 §.

Ansökning om inträde i föreningen eller uppsägning till afgång derur skall göras i två exemplar; skolande inträdesansökning innehålla uttryckligt

förklarande, att sökanden för föreningens förbindelser åtager sig den personliga ansvarighet, som är i stadgarne bestämd.

Ej må i stadgarne meddelas sådan föreskrift, hvarom i 8 § förmäles.

50 §.

Om medlems inträde i föreningen eller afgång derur skall styrelsen ofördröjligen göra anmälan för registrering.

Vid anmälan om inträde eller om afgång på grund af uppsägning skola fogas begge exemplaren af den om inträdet eller afgången gjorda framställning; det ena exemplaret skall, försedt med bevis om registreringen, till styrelsen återställas. Vid anmälan om inträde skall ock fogas protokollsutdrag om beslut, hvarigenom inträdesansökning bifallits.

År afgången föranledd af medlems död eller af hans uteslutande ur föreningen, efter ty i 9 § sägs, skall anmälan vara åtföljd, i förra fallet af vederbörlig dödsattest och, i det senare, af protokollsutdrag om det beslut, som angående medlemmens uteslutande fattats.

Anmälan, hvarom nu är sagdt, må kunna göras af inträdande eller afgående medlem eller hans rättsinnehafvare.

51 §.

Inom utgången af Januari månad hvarje år skall styrelsen till registreringsmyndigheten ingifva med styrelseledamöternas egenhändiga namnunderskrifter styrkt, i bokstafsföljd ordnad förteckning å dem, som vid årets början voro medlemmar af föreningen.

52 §.

Inträdande medlem svare för alla förbindelser, hvari föreningen vid tiden för inträdet häftar.

Afgår medlem, svare han ej för föreningens derefter uppkommande förbindelser, der den, med hvilken afhandlats, om afgången egde vetskap.

53 §.

Medlems ansvarighet må göras gällande endast i den mån vid konkurs föreningens tillgångar ej förslå till gäldande af dess skulder, samt allenast i den ordning, som i 54 och 55 §§ sägs.

Afgången medlem vare från sin ansvarighet fri, der ej föreningens tillgångar afträdas till konkurs, som börjar inom ett år från det anmälan om afgången, efter verkstäld registrering, i ortstidningen kungjordes.

54 §.

Å det sammanträde i föreningens konkurs, då förslag till sista utdelningen af föreningens tillgångar framlägges, skall, der brist för borgenärerna uppstår, af konkursförvaltningen jemväl framläggas förslag till uttaxering å föreningsmedlemmarne, så långt deras ansvarighet räcker, af det för bristens täckande erforderliga belopp, ökadt med högst en fjerdedel.

Öfver detta förslag, som skall genom konkursförvaltningens försorg hållas tillgängligt, må klandertalan föras i samma ordning, som angående klander af utdelningsförslag finnes i konkurslagen stadgad. Sådan talan må jemväl af föreningsmedlem anställas.

55 §.

Sedan förslaget till uttaxering vunnit laga kraft eller blifvit af första domstolen i konkurssaken pröfvadt, åligge det sysslomännen i konkursen att ofördröjligen i den ordning, som för kungörande af meddelanden åt föreningens medlemmar finnes stadgad, infordra uttaxerade beloppen.

Infordradt belopp, som ej å utsatt tid erlägges, skall af syssloмännen utsökas; och vare vid utsökningen förslaget till uttaxering lika gällande som domstols laga kraft egande dom.

Finnes vid utmätning föreningsmedlem sakna genast utmätningsbar tillgång till utsökta beloppets fulla gäldande, eller varder föreningsmedlems egendom afträdd till konkurs, må, i förra fallet, hvad som brister och, i senare fallet, hvad å medlemmen belöper hos öfrige medlemmar uttagas, så långt deras ansvarighet räcker. I ty fall skola de vid första uttaxeringsförslaget stadgade grunder lända till efterrättelse.

Är ej förslaget till uttaxering af alla borgenärerna och föreningsmedlemmarne gilladt, må utdelning ej ske innan tid för klanders anställande försuten är. Har förslaget öfverklagats, må ej belopp, som klandret afser, annorledes än mot borgen utdelas, förrän slutlig dom öfver klandret fallit.

Om registrering.

56 §.

Hos Konungens Befallningshafvande skall föras föreningsregister för inskrifning af de uppgifter, hvilka enligt denna lag skola för registrering anmälas, eller hvilkas intagande i registret eljest är eller varder föreskrifvet.

För anmälningsskyldighetens fullgörande svare styrelseledamöterna eller, der föreningen är upplöst annorledes än genom konkurs, liqvidatorerna.

57 §.

Anmälan till registret skall göras skriftligen och vara åtföljd af stadgade afgifter för registreringen och dess kungörande. Aflemnas anmälan genom ombud eller insändes den med posten, skall underskriften vara af vittnen styrkt.

Då förenings registrering sökes, skall en hvar, som är berättigad att teckna dess firma, på samma gång egenhändigt inskrifva firmateckningen i registret eller i särskildt bihang till detta, så vida icke teckningen verkstälts å anmälningsskriften och blifvit af vittnen styrkt. På enahanda sätt skall förfaras, då anmälan sker derom, att någon blifvit berättigad att teckna förut anmäld firma.

58 §.

Är ej, då anmälan efter 50 § 4 mom. göres, anmälda förhållandet så styrkt, som för hvarje fall finnes föreskrifvet, meddele Konungens Befallningshafvande styrelsens ledamöter föreläggande, vid vite, att afgifva förklaring, så ock, när omständigheterna dertill föranleda, att insända de handlingar, som för ärendets pröfning må vara erforderliga.

Har eljest den anmälande icke iakttagit de föreskrifter, som finnas för hvarje särskildt fall stadgade, eller pröfvas förenings stadgar eller beslut, som för registrering anmäles, icke hafva i föreskrifven ordning tillkommit eller ej stå i öfverensstämmelse med föreskrifterna i denna lag eller eljest strida mot lag eller författning, skall registrering vägras.

Vägras registrering, skall Konungens Befallningshafvande ofördröjligen hålla sökanden tillhanda eller, om han uppgifvit fullständig adress, till

honom med allmänna posten öfversända skriftlig underrättelse om beslutet med skälen derför.

Är sökanden med beslutet missnöjd, ege han att, vid talans förlust, innan klockan tolf å sextionde dagen från beslutets dag deröfver anföra besvär hos Konungen.

59 §.

Beviljas förenings registrering, låte Konungens Befallningshafvande i registret införa:

1) dagen för stadgarnes antagande;

2) föreningens firma;

3) föremålet för föreningens verksamhet;

4) den ort, der styrelsen har sitt säte;

5) om och i hvad mån föreningens medlemmar åtaga sig personlig ansvarighet för föreningens förbindelser;

6) huruvida räkenskapsafslutning skall ske för år eller oftare samt tiden derför;

7) styrelseledamöternas fullständiga namn och hemvist;

8) hvilken eller hvilka bland styrelseledamöterna äro berättigade att teckna firman;

9) huru kallelse till sammanträde skall ske och andra meddelanden bringas till medlemmarnes kännedom.

Dessutom skall, om föreningens medlemmar åtaga sig till visst belopp begränsad personlig ansvarighet för föreningens förbindelser, förteckning å medlemmarne införas i registret.

Det ena exemplaret af stadgarne skall, försedt med bevis om registreringen, till sökanden återställas.

60 §.

Anmäles ändring i förhållande, hvarom inskrifning i registret skett, skall den, der registrering beviljas, i registret anmärkas.

Registreras ändring i förenings stadgar, skall ena exemplaret af det protokoll, som innehåller beslutet om ändringen, till sökanden återställas, försedt med bevis om registreringen. Flyttas rörelse från en kommun till en

annan, eller sker ändring i firman, skall ny fullständig inskrifning i registret göras.

61 §.

Hvad i registret införes, med undantag af underrättelse om konkurs, hvarom i 38 § förmäles, skall genom Konungens Befallningshafvandes försorg ofördröjligen kungöras såväl i allmänna tidningarne som ock i den stads tidning, der Konungens Befallningshafvande har sitt säte, eller, om flera tidningar der utgifvas, i den af dessa, der allmänna påbud för staden vanligen meddelas.

En samling för hela riket af hvad sålunda i allmänna tidningarne kungjorts skall genom det allmännas försorg efter hand befordras till trycket och förses med register för hvarje år.

Anmälningsskrifter med dertill hörande handlingar äfvensom ingifna medlemsförteckningar skola, särskildt för hvarje förening, såsom bilagor till registret förvaras.

62 §.

Närmare föreskrifter om registrets förande, de i 61 § stadgade kungörelser, afgifterna för registreringen och för dess kungörande samt tid och sätt för utgifvande af den i nämnda § omförmälda samling meddelas af Konungen.

63 §.

Menar någon, att en i registret verkstäld inskrifning länder honom till förfång, må talan om registreringens upphäfvande föras vid rådstufvurätten i den stad, der Konungens Befallningshafvande har sitt säte.

64 §.

Har genom laga kraft egande dom blifvit förklaradt, att en i registret gjord inskrifning ej bort ske, eller att något förhållande, hvarom inskrifning skett, ändrats eller upphört, skall, på begäran af någondera parten, anteckning derom göras i registret. Underrättelse om sådan anteckning skall så kungöras, som i 61 § sägs.

Varder, sedan i registret anteckning om förenings konkurs gjorts, af öfverrätt förklaradt, att offentlig stämning ej bort utfärdas, skall anteckningen, på derom gjord ansökning, ur registret afföras.

65 §.

Det, som i enlighet med denna lag blifvit infördt i registret och kungjordt i ortstidningen, skall anses hafva kommit till tredje mans kännedom, der ej af omständigheterna framgår, att han hvarken haft eller bort hafva kunskap derom.

Innan sådant kungörande skett, kan det förhållande, som blifvit eller bort blifva i registret antecknadt, icke med laga verkan åberopas mot annan än den, som visas hafva derom egt vetskap.

66 §.

Öfverensstämmer ej förteckning, hvarom i 51 § förmäles, med inkomna anmälningar om inträde i föreningen eller afgång derur, förelägge Konungens Befallningshafvande styrelsens ledamöter vid vite att afgifva förklaring och insända de handlingar, som för åstadkommande af rättelse kunna vara erforderliga.

Ansvarsbestämmelser.

67 §.

Hvar, som i anmälan till registrering mot bättre vetande meddelar origtig uppgift, straffes med böter från och med tjugufem till och med ett tusen kronor, der ej å förseelsen straff är i allmänna strafflagen utsatt.

68 §.

Underlåter styrelseledamot att iakttaga föreskrift, som i 19 § 1 mom., 23 § 4 mom., 30 §, 50 § 1 mom. eller 51 § är meddelad, straffes med böter från och med fem till och med fem hundra kronor.

Lag samma vare om liqvidator, som ej fullgör hvad honom enligt 40 § 2 mom. eller 44 § 3 mom. åligger.

69 §.

Böter, som enligt denna lag ådömas, tillfalla kronan. Saknas tillgång till fulla gäldandet af böterna eller af vite, hvartill någon på grund af denna lag fälles, skall förvandling ske enligt allmän strafflag.

---

70 §.

Hvad i denna lag är föreskrifvet skall ej ega tillämpning å sparbanker eller försäkringsföreningar eller föreningar för anskaffande af lån mot säkerhet af inteckning i fast egendom.

Ej heller göres genom denna lag ändring i hvad om föreningar för visst ändamål eljest är i lag eller författning särskildt stadgadt.

71 §.

Denna lag skall träda i kraft den 1 Januari 1897 och ega tillämpning jemväl å då bestående föreningar; dock skola rättigheter och skyldigheter, som dessförinnan uppkommit, bedömas efter äldre lag.

Det alla, som vederbör, hafva sig hörsamligen att efterrätta. Till yttermera visso hafve Vi detta med egen hand underskrifvit och med Vårt Kongl. sigill bekräfta låtit. Stockholms slott den 28 Juni 1895.

OSCAR.

(L. S.)

Aug. Östergren.

(Justitiedepartementet.)

N:r 66, 2 1/2 ark. Stockholm 1895. **Kungl. Boktryckeriet, P. A. Norstedt & Söner.**

(Detta nummer har från trycket utkommit den 5 Augusti 1895.)

(Rubrik och datum kungöras från predikstolen.)

Lag,

om aktiebolag, som drifva försäkringsrörelse;

gifven Stockholms slott den 28 Juni 1895.

Vi OSCAR, **med Guds nåde, Sveriges, Norges, Götes och Vendes Konung,** göre veterligt: att Vi, med Riksdagen, funnit godt i nåder stadga och förordna som följer:

1 §.

I fråga om aktiebolag för drifvande af försäkringsrörelse skall lagen om aktiebolag gälla till efterrättelse med de afvikelser, som föranledas af hvad i 2, 3 och 4 §§ här nedan stadgas.

2 §.

Innan bolaget bildas skola stiftarne upprätta fullständig bolagsordning samt derå begära Konungens stadfästelse.

Konungen pröfvar bolagsordningens öfverensstämmelse med lagen om aktiebolag samt lag och författningar i öfrigt, så ock om och i hvad mån derutöfver, med hänsyn till vidden och beskaffenheten af bolagets rörelse, särskilda bestämmelser må erfordras, vare sig angående säkerhet för fullgörande af delegarnes förbindelser eller om tillsyn å gifna föreskrifters behöriga iakttagande eller i annat syftemål. Den omständighet att aktieegarne ålagts något utöfver tecknadt aktiebelopp tillskjuta utgöre ej hinder för stadfästelses beviljande.

Å beslut om ändring i stadfäst bolagsordning skall ock sökas Konungens stadfästelse.

3 §.

Utfärda stiftarne inbjudning till aktieteckning, skall vid inbjudningen fogas, i hufvudskrift eller styrkt afskrift, Konungens beslut om meddelad stadfästelse å bolagsordningen.

4 §.

Ansökning om bolagets registrering må af registreringsmyndigheten ej upptagas, der ej Konungens beslut om meddelad stadfästelse å bolagsordningen ingifves. Ej heller må ändring i bolagsordningen registreras, med mindre den styrkes vara af Konungen stadfäst.

Denna lag skall träda i kraft den 1 Januari 1897; skolande i afseende å dess tillämplighet å redan bestående bolag gälla enahanda bestämmelser, som i lagen om aktiebolag finnas i fråga om dess tillämplighet å aktiebolag i allmänhet stadgade.

Det alla, som vederbör, hafva sig hörsamligen att efterrätta. Till yttermera visso hafve Vi detta med egen hand underskrifvit och med Vårt Kongl. sigill bekräfta låtit. Stockholms slott den 28 Juni 1895.

OSCAR.

(L. S.)

AUG. ÖSTERGREN.

(Justitiedepartementet.)

(Rubrik och datum kungöras från predikstolen.)

Lag,

angående ändring i vissa delar af strafflagen;

gifven Stockholms slott den 28 Juni 1895.

Vi OSCAR, **med Guds nåde, Sveriges, Norges, Götes och Vendes Konung,** göre veterligt: att Vi, med Riksdagen, funnit godt i nåder förordna, att 22 kap. 14 § samt 23 kap. 4, 6 och 7 §§ strafflagen skola erhålla följande förändrade lydelse:

22 kap.

14 §.

Går fullmägtig i sak, den honom betrodd är, svikligen hufvudmannens vederpart tillhanda, vare sig med skrifts uppsättande, eller med råd eller skäl, eller eljest till hufvudmannens skada främjar sin eller andras nytta, eller begår syssloman vid annat uppdrags utförande trolöshet emot hufvudman; vare lag som i 11 § sägs; och varde fullmägtig, som med sådant brott beträdes, dömd ovärdig att vidare föra andras talan inför rätta.

Såsom syssloman skall ock straffas, efter ty nu sagdt är, ledamot i styrelse för aktiebolag eller registrerad förening för ekonomisk verksamhet, så ock annan, som är satt att leda bolagets eller föreningens angelägenheter.

Förleder man, i sviklig afsigt, annan till oskälig rättegång; straffes med böter.

23 kap.

4 §.

Har aktiebolag eller registrerad förening för ekonomisk verksamhet kommit i konkurstillstånd, och finnes styrelseledamot eller annan, som är satt att leda bolagets eller föreningens angelägenheter, hafva mot borgenärerna sig förbrutit, som här ofvan sägs; då skall han straffas, som vore han gäldenär i konkursen.

6 §.

Styrker inför rätten den, som gjort sig skyldig till ansvar efter 2, 3 eller 5 §, att borgenärerna i konkursen blifvit till fullo förnöjde; varde från allt ansvar fri förklarad.

7 §.

Brott, som i 2 § omförmäles, ehvad det begåtts af gäldenär eller, efter ty i 4 § sägs, af annan, så ock brott, hvarom i 5 § förmäles, må ej åtalas af allmän åklagare, der ej brottet af målsegande till sådant åtal angifves. Brott, som i 3 § sägs, må ej af annan än målsegande åtalas.

Denna lag skall träda i kraft den 1 Januari 1897.

Det alla, som vederbör, hafva sig hörsamligen att efterrätta. Till yttermera visso hafve Vi detta med egen hand underskrifvit och med Vårt Kongl. sigill bekräfta låtit. Stockholms slott den 28 Juni 1895.

OSCAR.
(L. S.)

Aug. Östergren.

(Justitiedepartementet.)

(Rubrik och datum kungöras från predikstolen.)

Lag,

om ändring i vissa delar af förordningen angående handelsböcker och handelsräkningar den 4 Maj 1855;

gifven Stockholms slott den 28 Juni 1895.

Vi OSCAR, **med Guds nåde, Sveriges, Norges, Götes och Vendes Konung,** göre veterligt: att Vi, med Riksdagen, funnit godt i nåder förordna, att 1, 2 och 8 §§ i förordningen angående handelsböcker och handelsräkningar den 4 Maj 1855 skola erhålla följande förändrade lydelse:

1 §.

En hvar, som, i den ordning särskilda författningar innehålla, i stad eller på landsbygden, till sitt yrke gjort att i gross eller i minut handel såsom näring idka eller att varor till försäljning tillverka eller bearbeta, vare, ehvad det är enskild man, bolag eller förening, pligtig ordentliga handelsböcker föra, såsom här nedan sägs.

Lag samma vare för enkelt bolag, som blifvit i handelsregistret infördt, så ock för aktiebolag, ändå att det ej idkar sådant yrke, som nu är sagdt.

2 §.

Under stadgandet i första punkten af 1 § inbegripas: de, som penningehandel och bankrörelse drifva; de, som för egen räkning eller i kommission in- eller utrikes varor uppköpa, för att dem åter utsälja; de,

som i kommission varor till utsäljning emottaga; de, som för in- eller utrikes sjöfart skepp eller fartyg bygga eller utrusta, för att dem på frakt upplåta eller försälja; de, som mot sjö- eller eld- eller annan skada försäkring öfvertaga; idkare af apoteksrörelse; idkare af boktryckeri- och bokförlagsrörelse; idkare af gröfre eller finare smidesbruk, och af verk för tackjernsblåsning och jerngjuteri; idkare af fabriker och manufakturverk; idkare af de borgerliga yrken, som hafva till ändamål att lifsmedel eller drycker till försäljning bereda; och de, som till sitt yrke gjort att på beting öfvertaga uppförande och bättrande af hus och byggnader. — Undantagne äro: jordbrukare och idkare af de näringar, hvilka med jordbruket sammanhänga eller såsom föremål för husflit äro att betrakta; idkare af grufvedrift och bergsmannahandtering; handtverkare, som hufvudsakligen på beställning varor förfärdiga; och de, som, utan biträde af andra än hustru och barn, mångleri- eller annan sådan mindre handelsrörelse idka, eller lifsmedel, drycker eller andra varor till försäljning bereda.

8 §.

Inventariibok och balansräkning skola af köpmannen med hans underskrift bestyrkas. Är det ett bolag, som rörelsen idkar, och äro alla eller flera medlemmar för bolagets förbindelser obegränsadt ansvarige; då skola alla de, sjelfva eller genom ombud, underskrifva, som sålunda förpligtade äro.

Denna lag skall träda i kraft den 1 Januari 1897.

Det alla, som vederbör, hafva sig hörsamligen att efterrätta. Till yttermera visso hafve Vi detta med egen hand underskrifvit och med Vårt Kongl. sigill bekräfta låtit. Stockholms slott den 28 Juni 1895.

OSCAR.

(L. S.)

Aug. Östergren.

(Justitiedepartementet.)

(Rubrik och datum kungöras från predikstolen.)

Lag,

angående ändring i 10 § af förordningen om tioårig preskription och om årsstämning den 4 Mars 1862;

gifven Stockholms slott den 28 Juni 1895.

Vi OSCAR, **med Guds nåde, Sveriges, Norges, Götes och Vendes Konung,** göre veterligt: att Vi, med Riksdagen, funnit godt i nåder förordna, att 10 § i förordningen om tioårig preskription och om årsstämning den 4 Mars 1862 skall erhålla följande förändrade lydelse:

Varda makar i äktenskapet skilda;

eller upplöses handelsbolag eller annat bolag, som, enligt hvad särskildt är stadgadt, allmänt kungjordt varit, eller registrerad förening för ekonomisk verksamhet;

eller varder myndig person under förmyndare ställd;

då må ock kallelse å okända borgenärer så sökas, som i 9 § sagdt är.

Denna lag skall träda i kraft den 1 Januari 1897.

Det alla, som vederbör, hafva sig hörsamligen att efterrätta. Till yttermera visso hafve Vi detta med egen hand underskrifvit och med Vårt Kongl. sigill bekräfta låtit. Stockholms slott den 28 Juni 1895.

OSCAR.

(L. S.)

Aug. Östergren.

(Justitiedepartementet.)

(Rubrik och datum kungöras från predikstolen.)

Lag,

om registrering af bankaktiebolag;

gifven Stockholms slott den 28 Juni 1895.

Vi OSCAR, **med Guds nåde, Sveriges, Norges, Götes och Vendes Konung,** göre veterligt: att Vi, med Riksdagen, funnit godt i nåder stadga och förordna som följer:

1 §.

Sedan Konungen stadfäst ordning för bankaktiebolag, skall bolaget införas i aktiebolagsregistret. Anmälan härom skall af styrelsen göras innan bolaget öppnar sin rörelse.

2 §.

Bolagsordningens anmälande till registret skall medföra enahanda verkan, som anmälan hos rätten enligt 14 § i lagen angående bankaktiebolag.

Hvad i 6 § af samma lag föreskrifves om styrkande att kungörelse om bolaget skett och att uppgift å de personer, hvilka utgöra bolagets styrelse, åfvensom å dem, hvilka ega att underskrifva bolagets förbindelser, blifvit i allmänna tidningarne införd skall anses fullgjordt, då styrkt blifvit, att kungörelse om bolagsordningens och uppgifternas anmälan till registret skett i öfverensstämmelse med 71 § i lagen om aktiebolag.

3 §.

Konungen utfärdar de öfvergångsstadganden, som må finnas erforderliga för registrering af bankaktiebolag, å hvars ordning stadfästelse meddelats, innan denna lag träder i kraft.

4 §.

I afseende å bolag, som blifvit i registret infördt, gälle i tillämpliga delar till efterrättelse hvad i lagen om aktiebolag blifvit om registrering, så ock om ansvar för origtig eller underlåten registrering stadgadt.

Ändring i bolagsordningen må ej registreras, med mindre den styrkes vara af Konungen stadfäst.

5 §.

Försummar styrelseledamot att göra anmälan, hvarom i 1 § stadgas, straffes med böter från och med femtio till och med femhundra kronor.

Hvar, som i sådan anmälan mot bättre vetande meddelar origtig uppgift, straffes med böter från och med etthundra till och med två tusen kronor, der ej å förseelsen straff är i allmänna strafflagen utsatt.

Böter, som sålunda ådömas, tillfalla kronan. Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skola de förvandlas enligt allmän strafflag.

Denna lag skall träda i kraft den 1 Januari 1897.

Det alla, som vederbör, hafva sig hörsamligen att efterrätta. Till yttermera visso hafve Vi detta med egen hand underskrifvit och med Vårt Kongl. sigill bekräfta låtit. Stockholms slott den 28 Juni 1895.

OSCAR.

(L. S.)

Aug. Östergren.

(Justitiedepartementet.)

(Rubrik och datum kungöras från predikstolen.)

Lag,

om ändring i vissa delar af lagen angående handelsregister, firma och prokura den 13 Juli 1887;

gifven Stockholms slott den 28 Juni 1895.

Vi OSCAR, **med Guds nåde, Sveriges, Norges, Götes och Vendes Konung,** göre veterligt: att Vi, med Riksdagen, funnit godt i nåder förordna, att 19 och 20 §§ i lagen angående handelsregister, firma och prokura den 13 Juli 1887 skola upphöra att gälla samt att 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 21, 23 och 33 §§ i samma lag skola erhålla följande förändrade lydelse:

8 §.

Hvar, som vill idka handel eller annan näring, med hvars utöfvande följer skyldighet att föra handelsböcker, vare pligtig att till införande i handelsregistret anmäla det namn, hvarunder han ämnar bedrifva sin rörelse och som han vid dervid förekommande underskrifter ämnar teckna. Sådant namn kallas firma.

I handelsbolag åligger det hvarje bolagsman att ansvara för anmälningsskyldighetens fullgörande.

Från nu stadgade anmälningsskyldighet undantagas fartygsredare och rederier, aktiebolag samt registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet, så ock enskilda banker med rätt att utgifva egna banksedlar.

Enkelt bolag må, efter ansökning af bolagsmännen, i handelsregistret införas på sätt om handelsbolag är stadgadt; och gälle sedan om det bolag hvad i denna lag finnes angående handelsbolag föreskrifvet.

9 §.

Enskild näringsidkares firma skall innehålla hans tillnamn med eller utan förnamn. Ej må i firman intagas något, som antyder att firman innehafves af ett bolag eller en förening.

Firma för handelsbolag skall, då icke alla bolagsmännen äro i firman namngifna, innehålla namnet å minst en af dem med ett tillägg, som antyder, att flere bolagsmän finnas. I handelsbolags firma må ej intagas namn å annan person än bolagsman.

Finnes kommanditdelegare, skall firman innehålla ordet »kommanditbolag». Ej må eljest i firma, som efter denna lag registreras, intagas något, som antyder begränsning af innehafvarens eller bolagsmans ansvar.

11 §.

Enka, som fortsätter sin aflidne mans rörelse, så ock man, som fortsätter hustruns före eller under äktenskapet drifna rörelse, må begagna firman oförändrad. Enskild näringsidkares arfvinge, så ock flere sterbhusdelegare, som skola i handelsbolag fortsätta enskild näringsidkares rörelse, ege samma rätt, derest den aflidne medgifvit det eller, om han aflidit utan att hafva annorlunda förordnat, hans samtlige sterbhusdelegare äro derom ense.

Inträder någon såsom delegare i enskild näringsidkares eller handelsbolags rörelse, må firman fortfarande begagnas oförändrad. Lag samma vare, om delegare utträder ur handelsbolag, dock att hans namn icke må i firman qvarstå, med mindre han sjelf medgifvit det eller, om han aflidit utan att hafva annorlunda förordnat, hans samtlige sterbhusdelegare dertill samtyckt.

12 §.

Firma må icke öfverlåtas i andra än de här ofvan förutsatta fall; enskild näringsidkare eller handelsbolag dock obetaget att vid rörelsens öfverlåtande till enskild näringsidkare eller handelsbolag medgifva den nye egaren att nyttja firman med ett tillägg, som visar att öfverlåtelse egt rum.

13 §.

Der, i fall hvarom i 11 eller 12 § förmäles, bolagsman skall vara kommanditdelegare, lände till efterrättelse hvad i 9 § finnes om kommanditbolags firma stadgadt.

14 §.

År genom aftal bestämdt, att rättighet att teckna handelsbolags firma endast tillkommer flere bolagsmän i förening, böra desse verkställa firmateckningen så, att de jemte firman underskrifva sina namn.

15 §.

Sättes rörelse under förvaltning af syssloman (administratorer), med rätt för dem att teckna firman, eller under liqvidation, eller fortsättes enskild näringsidkares rörelse af sterbhusdelegare, enligt hvad för viss tid är medgifvet, bör firmateckningen ske på sådant sätt, att det ändrade förhållandet deraf framgår.

16 §.

Anmälan om firma skall, innan näringens utöfvande börjas, ske för rörelse, som drifves i Stockholm, hos Öfverståthållareembetet och för rörelse i annan stad hos stadens magistrat eller, der sådan ej finnes, hos vederbörande stadsstyrelse, och, om rörelsen drifves å landet, hos Konungens Befallningshafvande i länet. Drifves rörelsen i flera kommuner, skall anmälan ske till handelsregistret för den kommun, der hufvudkontoret är beläget.

Inrättas afdelningskontor med sjelfständig förvaltning (filial) i annan kommun, än der hufvudkontoret är beläget, skall anmälan till registret för den kommun ske innan firman får der begagnas. Filial för rörelse, som har hufvudkontoret utom riket, anses såsom fristående rörelse, för hvilken anmälan skall göras af den, som förestår rörelsen.

Anmälan, hvarom i denna § förmäles, skall vara underskrifven af alla anmälningsskyldige.

18 §.

I handelsbolags anmälan skall uppgifvas utom firman:

1) samtlige bolagsmäns fullständiga namn och deras hemvist;

2) rörelsens allmänna beskaffenhet;

3) kommunen, der rörelsens hufvudkontor, eller, om anmälan afser afdelningskontor, detta är beläget; och,

der ej hvar bolagsman för sig skall hafva rätt att teckna firman,

4) hvilken eller hvilka bland dem sådan rätt tillkommer, samt huruvida rättigheten endast kan utöfvas af flere i förening.

I kommanditbolags anmälan skall tillika uppgifvas hvilken eller hvilka af bolagsmännen äro kommanditdelegare och beloppet af hvarje sådan bolagsmans utfästa insats.

21 §.

1. Sker ändring i något förhållande, hvarom inskrifning skett i handelsregistret, eller inträffar något af de i 15 § omtalade fall, skall anmälan derom så fort ske kan göras i den ordning, som stadgats för anmälan om firma; dock att ändring af hemvist icke behöfver anmälas.

2. Då rörelse upphör, åligge anmälningsskyldigheten den, som vid den tiden utöfvade rörelsen eller var delegare i densamma. Vid enskild näringsidkares död åligge anmälningsskyldigheten sterbhusdelegarne. Upphör handelsbolag i följd af delegares död, åligge anmälningsskyldigheten, utom de öfrige bolagsmännen, jemväl den aflidnes sterbhusdelegare. I fråga om annan ändring än rörelsens upphörande åligge anmälningsskyldigheten en hvar, som efter ändringen utöfvar eller är delegare i rörelsen.

3. Flyttas rörelse från en kommun till en annan, eller sker ändring i sjelfva firman, skall tillika fullständig firmaanmälan göras.

4. Har genom laga kraftvunnen dom blifvit förklaradt, att anmälan icke bort intagas i registret eller att något förhållande, hvarom inskrifning skett, ändrats eller upphört, skall på begäran af någondera parten anteckning derom ske i registret; underrättelse om sådan anteckning skall så kungöras, som i 4 § sägs. I fråga om beslut, som angår bolagsmans skiljande från rätten att teckna bolagets firma, skall hvad nu är stadgadt ega tillämpning, ändå att beslutet ej vunnit laga kraft.

5. Inträffar konkurs, skall underrättelse om den offentliga stämningen samtidigt med kungörelsen derom genom rättens eller domarens försorg afsändas till registreringsmyndigheten för att inskrifvas i handelsregistret. Sådan anteckning skall afföras, då gäldenären visar, att han eger få den afträdda egendomen till sig återstäld, eller att konkursen eljest är att anse för afslutad.

23 §.

Försummas anmälan, som ofvan föreskrifves, eller har, efter det registrering af firma vägrats eller upphäfts, den anmälningsskyldige försummat göra ny anmälan, då skall enskild näringsidkare, bolagsman eller annan, som till sådan förseelse gjort sig skyldig, straffas med böter från och med fem till och med ett hundra kronor.

33 §§.

Genom denna lag upphäfvas:

förordningen den 28 Juni 1798 angående hvad bolag iakttaga böra, som under s. k. firma eller särskildt antagen handteckning vilja handels- och fabriksrörelse idka;

förordningen den 30 Maj 1879 angående tillägg till gällande föreskrifter om aktiebolag;

5 och 21 §§ i lagen angående bankaktiebolag den 19 November 1886, så ock hvad i 39 § af samma lag stadgas om anmälan hos rätten af förändring i bankaktiebolags ordning och förändringens kungörande; samt

hvad i 1 § af förordningen angående aktiebolag den 6 Oktober 1848 föreskrifves om anmälan hos rätten af bolagsordning och Konungens beslut om fastställelse derå äfvensom af förändring i bolagsordningen.

Denna lag skall träda i kraft den 1 Januari 1897.

Det alla, som vederbör, hafva sig hörsamligen att efterrätta. Till yttermera visso hafve Vi detta med egen hand underskrifvit och med Vårt Kongl. sigill bekräfta låtit. Stockholms slott den 28 Juni 1895.

OSCAR.

(L. S.)

AUG. ÖSTERGREN.

(Justitiedepartementet.)

N:r 67, 1¾ ark. Stockholm 1895. Kungl. Boktryckeriet, P. A. Norstedt & Söner.

